

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7363; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Dokument

V času, ko je bolj nego kdaj prej potrebno, da se zasliši avtoritativen glas v obrambo najvišjih idealov krščanske kulture, je papež po novi okrožnici zopet opozoril ves svet, kako se v svobodni in demokratični Evropi priporila z največjimi žrtvami v boju zoper tiranstvo.

Zadnja papeževa okrožnica »Acerba animic« od 1. oktobra letos nas najprej spominja na borbo, ki jo mora voditi katoliško mehičansko ljudstvo že 15 let, to je, odkar se je končala svetovna vojna, za svobodo svoje vere in vesti zoper ateistično, z idejami boljševizma prežeto framažonsko kliko, ki vlada to nesrečno deželo.

L. 1917. je bila namreč pod predsedstvom Carranza izglasovana v Mehiki ustava, ki je bila navidez naprjena proti inozemski duhovščini, ki je bila doma iz Španije, in proti cerkvenemu posestvu, ki pa se je v našem stoletju skrilo na najnujnejši eksistenčni minimum. V resnici pa zasleduje ta ustava težnjo, da bi se katoliška cerkev polagoma popolnoma izločila ne samo iz javnega življenja Mehike, ampak tudi iz srca njenih dosedanjih izpovedalcev. Motiv borbe, napovedane cerkvi mehičanskega naroda, ne more biti nobeden drugi kakor ta, da se oslabi in odstrani najmočnejša moralna sila, ki more stati na poti diktatorji klik in strank, ki zadnja desetletja vladajo v Mehiki brez kontrole v interesu petrolejskih koncernov.

Ta ustava pa se ni izvajala, dokler ni prišel na oblast človek najsurovejšega tipa, Calles, ki je julija meseca 1926 izdal izvršilne zakone k ustavi. Popolnoma ignorirajoč neodvisno kanonično ustavo Cerkev in njen hierarhični red, je Calles podredil izvrševanje javnega bogoslužja nemogočim pogojem, popolnoma prepovedal bogoslužne ceremonije »izvenuradnega in tajnostnega značaja«, kakor da bi pomenilo za primer obhajanja bolnika v privatni hiši nekaj zarotniški čin proti državi, dovolil vršiti verske obrede samo omejenemu številu duhovnikov, ki bi jih brez obzira na škofo avtorizirala vlada sama, in popolnoma prepovedal vsak verski poduk v šolah.

Naravno je, da so te postavbe, ki niso skrivale svojega namena, da po znanem Voltairovem geslu uničijo Cerkev samo, izvale najodločnejši odpor Cerkev in mehičanskega ljudstva. Ker Calles, ki si je postavil za zgled boljševiške diktatorje v Kremlo, nikakor ni hotel odnehati, so mehičanski škofje zaprli brez izjeme vse cerkve, tako da so se bogoslužne in vse verske funkcije sploh vršile izven cerkva tajno oziroma proti policijskim odredbam. Izkazalo se je, da je te vrste pasivni odpor pomenil najučinkovitejšo sredstvo zoper tako brutalno in brezobzirno tiranijo. Vlada je cela tri leta na nezasičen način preganjala katoliški življenj v Mehiki, skušala zatreti najmanjši religiozni akt celo med štirimi stenami domače hiše, škofo izgnala, duhovnike zapirala, mnogo duhovnikov in laikov pa je umrlo mučeniško smrt od krogelj rabeljskih odredkov, in Cerkev je zapisala v svojo slavno zgodovino zopet cele strani najbolj junaškega mučeništva. Ko je oblast uvidela, da nikakor ne more doseči svojih namenov in da se je katolištvo v borbi z nasiljem samo okrepilo, je Calles padel in njegov naslednik Portes Gil je julija 1929, torej točno po treh letih, sklenil s sveto stolico modus vivendi, ki je pomenil tiho ukinitve vseh onih določb ustave, ki so za Cerkev najbolj odločne, tako da je katoliška hierarhija v Mehiki zopet lahko začela mirno in redno delovanje.

Ateistične sile, ki v sovražstvu zoper vse božanske, nadnaravne in religiozno-moralne vrednote ne poznajo nobenih meja, pa niso mirvale. Po zopetnem preteku treh let je framažonsko zopet uveljavilo na verskem polju svoj vpliv v toliki meri, da je danes, ko po dvestemletnem predsedovanju Gilovega namestnika Ortiza Rubio Mehiko provizorično vlada general Rodríguez, modus vivendi s sveto stolico postal brezpomemben kos papirja. Ker je ta modus vivendi bil samo izraz kratkega razpoloženja vladajočih krogov, ki so uvideli brezuspešnost svoje borbe zoper silo cerkve, in ni formalno-pravno spreminjal ustave iz l. 1917., ki je parlament (hlapčevski vršilec volje vladajoče klike, ni ukinil, zato se danes mehičanska strankarska vlada ne smatra več vezano na sporazum, ki se je sklenil po angleškem načinu med gentilemani, kakor se pravi, ki vedno smatrajo, da človeka ničesar ne more rešiti obvez lojalnosti. Kaj takega ni mogoče pričakovati od vlade, ki je danes prišla zopet popolnoma pod vpliv zloglasnega Callesa, in zato vidimo, kakor nam papeževa okrožnica obširno slika, kako se je v Mehiki začela nova faza preganjanja katoliškega krščanstva.

Ker ustava prepoveda izvajanje protiverskih postav posameznim federativnim državam, ki jih je v Mehiki 29, se postopa proti katoliški cerkvi različno. Koder je na vladi masonska klikla, se skušajo prizadejati Cerkev smrtni udarci s naredbami, ki pomenijo popolno negiranje vsake svobode. Najhujše orožje v rokah klike je čl. 130 ustave, ki dovoljuje vsaki federalni vladi, da določa v vsaki državi število duhovnikov, ki smejo vršiti bogoslužje, to je, da duhovništvo točno kontingentirajo. Ta določba že sama na sebi pomeni kršenje večnih pravice Cerkev na eni in katoliškega ljudstva na drugi strani, ker nobena vlada nima pravice, da odreka tema faktorjema izključno pravico, da skrbita sama za svoje verske potrebe — tem bolj, ker je Cerkev od države v Mehiki popolnoma ločena in od nje za svoje vzdrževanje ne doblja ničesar. Še večja pa je krivica, kakor poudarja papež Pij XI., če se ta določba izvaja tako, kakor ustava sama niti ne zahteva: da se namreč pri tem popolnoma ignorira cerkvena škofijska oblast, tako da se duhovniki od posamez-

Pretiran pesimizem ni na mestu Francoska zunanja politika aktivnejša

Pariz, 3. oktobra. (fr.) Za okoli poldne je napovedan prihod ministrskega predsednika, ki je včeraj v Vesoule imel na proslavi 30 letnice parlamentarnega dela g. Jeanneneya značilen govor. Edvard Herriot se trudi, da bi razpršil nevaren pesimizem, ki se je polastil javnega mnenja glede splošnega političnega in gospodarskega položaja. V tej težnji podpira Herriota skoro vse francoski tisk.

Herriot v Parizu — Neurath v Berlinu! Herriot je izjavil, da se bo vrnil v Zenevo na razorožitveno konferenco šele, ko bo njegova navzočnost tam res potrebna, zunanji minister Neurath je ponovno, in to po vseh posredovanjih angleškega zunanjega ministra Simona in g. Hendersona, odločno zatrdil pred predstavniški tiska, da ne bo Nemčija sodelovala na razorožitveni konferenci, dokler ji Francija in Anglija ne priznata popolne enakopravnosti glede oboroževanja.

V Parizu ne jemljejo tega spora tako tragično. Vsa francoska politika stremi zdaj za tem, da bi Nemčijo izolirala in bi ji potem lahko naprtila odgovornost za morebiten polom razorožitvene konference. Znaná nota angleškega zunanjega ministra Johna Simona glede nemške zahteve po enakopravnosti je bila za Francijo brezdvomno velik uspeh, toda zdi se, da ni angleško javno mnenje v tem pogledu popolnoma na strani g. Simona in da smatra, da je angleška vlada s svojo noto, v kateri se je postavila preveč na juridično stališče versalske mirovne pogodbe, po nepotrebnem vzemirila nemško javno mnenje. Verjetno je, tako mislijo nekateri londonski dopisniki pariških listov, da se bo Anglija skušala pokazati v bodoče nekoliko bolj koncilijantno napram Nemčiji. Zato se francoska diplomacija zdaj zelo trudi, da bi našla močno zaslombo v Združenih državah. Sedanji trenutek bi bil zato zelo ugoden, ker pomeni zasedba Mandžurije za Severno Ameriko hud udarec in je ta prišla čutili potrebo, da aktivno sodeluje pri evropskih zadevah in tako posredno okrepi tudi Zvezo narodov proti Japonski. Dejstvo je, da je prav z razorožitvenim predlogom ameriškega delegata Wilsona Amerika pokazala trdno voljo, da bi se še bolj odločno udeleževala pri reševanju evropskih problemov.

V tej zvezi je zanimiv članek, ki ga je objavil list »Information«, glasilo francoskih finančnih krogov, pod naslovom »Pretiran pesimizem«. Članek ob zaključku izrecno poudarja, da je Francija prav v smislu programa Združenih držav že znižala vojaške izdatke. Po njegovem mnenju tako hud pesimizem, kakršen se je polotil javnega mnenja po vsem svetu, ni na mestu. Gospodarska stiska je res velika in mednarodni dolгови pritiskajo na gospodarstvo sibihih držav; gospodarsko ravnanje je vojna razbila in do danes ga še ni bilo mogoče upoštevati. Toda kljub temu so se pojavili v Združenih državah in v Nemčiji znaki gospodarske obnove in gospodarskega zboljšanja. Nič ne de, da so bili ti znaki pod utrošnimi ukrepi; kajti dejstvo je, da bo mogoče narediti red v gospodarstvu edino z organiziranim delom. Mednarodni dogovori glede proizvodnje določenih surovin so prvi pogoji gospodarske obnove. Toda zagotoviti je treba prej sveto mir. Značilno je, da list ne vztraja na brezpogojni ohranitvi versalske mirovne pogodbe in trdi, da bo to pogodbo revidiral čas sam. Toda revizija se mora izvršiti sporazumno med narodi. Francija takih sporazumov ne zavrača. List zaključuje, da se Francija ne bo dala izolirati s spretnimi manevri nemške zunanje politike.

Polom malih držav bi zadel tudi velike

Tudi glede konkretnih problemov, ki zadevajo predvsem manjše države, kažejo zapadne veseliše čedalje več razumevanja, ker se vedno

nih držav pooblašajo za bogoslužje brez vsakega ozira na škola, česar ustava nikjer ne pravi, kakor se je to tudi ugotovilo v modusu vivendi iz leta 1929. Naravnost proti ustavi pa je, če posamezne federalne države število duhovnikov, potrebnih za bogoslužje, čisto samovoljno določajo, ne da bi se ozirale na potrebe vernikov in kraja. Tako n. pr. nam okrožnica »Acerba animic« dokumentirano pove, da se v državi Michoacan, ki šteje 240.000 prebivalcev na teritoriju 60.983 kvadratnih kilometrov določa 1 duhovnik na 33.000 vernikov, v državi Chihuahua, ki šteje 402.000 prebivalcev na 245.612 kvadratnih kilometrih, 1 duhovnik na vsakih 45.000 prebivalcev, v državi Chiapas, ki šteje 422.000 prebivalcev na 74.415 kvadratnih kilometrih, 1 duhovnik na 60.000 prebivalcev, v državi Veracruz, kjer framažoni najbolj divjajo, pa se je sklenilo, da bodi 1 duhovnik na 100.000 prebivalcev, pri čemer je treba pomisliti, da ima ta država 1.160.000 prebivalcev, ki prebivajo na ozemlju 71.896 kvadratnih kilometrov. To seveda pomeni odredbo, ki je proti vsaki zdravi pameti dana samo zato, da se katolištvo obsodi k počasnemu izumiranju. Le pomislimo, kaj bi rekli mi, če bi 1.000.000 vernikov dravske banovine, ki je nekako petkrat manjša od države Veracruz, moralo oskrbovati vsega skupaj 10 duhovnikov! K temu pride seveda še to, kakor okrožnica poudarja, da je skoro v vsej Mehiki pod najstrožjimi kaznimi odpravljen verouk, da so škofi-

bolj utrjuje prepričanje, da bi polom malih držav v srednji in takozvani vzhodni Evropi silno zadel tudi zapadne države. Izvajanja g. G. Bonnetta v odboru za evropsko zvezo v Zenevi, so napravila tudi na pariško javnost mogočen vtis. »Ni je države, je dejal g. Bonnet, ki bi bila dovolj velika in dovolj krepka, da bi zopet našla ravnovesje, dokler bo 60 milijonov ljudi v srcu Evrope — pri tem je mislil na podonavsko in balkansko države, — v rokah strašne gospodarske in finančne krize. Napačno bi bilo prepričanje, da je že vse s tem storjeno, ako damo v zadnji uri eni izmed teh držav majhno injekcijo, ki deluje samo nekaj časa. Vse delo za gospodarsko obnovo je treba postaviti na temelje solidarnosti.«

Delaisijev načrt za gospodarsko obnovo Podonavja

Odbor za evropsko zvezo se bo sestal šele decembra in Svetu Zveze narodov in njenim izvedencem je zdaj naloženo, da pripravijo konkretne predloge glede ustanovitve mednarodnega fonda za organizacijo proizvodnje in

razprodaje žita v srednji Evropi. Problem srednje in vzhodne Evrope ostane še dalje na dnevnem redu. Posebno Francija se na vso moč trudi, da bi vprašanje finančne in gospodarske obnove podonavskih držav čimprej rešila. Saj gre po večini za njene zaveznice. Njeni strokovnjaki so stalno na delu, da bi našli pot do rešitve. Rešiti je treba predvsem poljedelstvo. V tem pogledu je zanimiv načrt francoskega strokovnjaka Delaisija. Delaisi je ugotovil, da izvažajo podonavske zemlje okoli 12 milijonov pšenice in da v istem času baltičke dežele in Grčija potrebujejo skoro 12 milijonov žita. V resnici so te države v Podonavju kupile samo pol milijona žita, ostalo pa so si nabavile v Kanadi, Avstraliji in Južni Ameriki. Zato morajo podonavske države prodajati žito na zapadnih trgih, kjer jih toliko lažje pobija ameriška konkurenca. Ves problem obstoji v tem, da se omogoči podonavskim državam plaširanje žita v državah vzhodne Evrope, t. j. Finske, Estonije, Litve, Letске in Poljske. Delaisi je izdelal svoj načrt že v vseh podrobnostih; v glavnem se ta krije z zaključki konference v Stresi.

Svetovna gospodarska konferenca bo v Londonu

Zeneva, 3. okt. tg. Odbor Sveta Zveze narodov za organizacijo mednarodne gospodarske in finančne konference je danes popoldne pod predsedstvom angleškega zunanjega ministra sira Johna Simona sklenil, da se sestane pripravljala komisija strokovnjakov v Zenevi dne 31. oktobra. Kot sedež svetovne gospodarske konference se je določil London, ni pa še določen datum za otvoritev konference. Domesajajo, da se bo sestala konferenca najbrž začetkom februarja. Razen ameriških Združenih držav, ki so že članica pripravljalnega odbora,

so povabljeni še Rusija, Brazilija, Egipt, Afganistan, Ekvador, Hedžas, Islandija in mesto Gdansk. Kot strokovnjaki Zveze narodov, ki jih ima po sklepih lausanske konference imenovati Svet Zveze narodov, je bilo označenih nastopnih šest članov: švicarski zvezni svetnik in šef finančnega departementa Musy, bivši češkoslovaški trgovinski minister Dvoraček, ravnatelj poljske državne banke Baranski, guverner finske državne banke Rytli, angleški gospodarski strokovnjak Nickel in bivši argentinski državni podtajnik Priebitsch.

Konferenca Male antante

Skupna izjava podčrtava medsebojno edinost

Zeneva, 3. okt. Z. Danes med 1 in 3 popoldne je bila konferenca ministrov male antante, katere so se udeležili Jevtič, dr. Beneš in Madgearu. Konferenci je predsedoval dr. Jevtič, Ministri so razpravljali o mednarodnih vprašanjih, ki so prišla na dnevni red na zadnjem sestanku ministrov male antante v Beogradu. Ministri so ugotovili popolno enakost naziranj v pogledu zveze držav z ozirom na vprašanja mednarodnopolitičnega značaja. Mednarodnopolitični krogi podčrtavajo, da je mala antanta najbolj solidna mednarodna politična organizacija in sigurno najbolj zanesljiv čuvár miru, rada in teritorialnega statusa v Srednji Evropi. Ta organizacija je stvarna in močna ter stoji nad osebnimi momenti. V času nezaupanja in splošne krize je edino doslednost male antante ostala nedotaknjena in neomajna. Zaradi tega morajo odpasti vsi

prejšnji napadi proti njej, ki so prihajali s strani zainteresiranih krogov. Krogi, ki so iskreni prijatelji Zveze narodov, podčrtavajo dvojni pomen male antante danes, ko je najbolj zanesljiva zaveznica Zveze narodov v centru Evrope skupno s Poljsko. Ko je bila konferenca končana, so izdali ministri naslednji komuniké: »Šefi delegacij male antante na 13. skupščini Zveze narodov gg. Madgearu, romunski trgovinski minister, dr. Beneš, češkoslovaški zunanji minister, in dr. Jevtič, jugoslovanski zunanji minister, so se sestali danes k sebi pod predsedstvom g. Jevtiča in proučili splošen politični položaj in razne probleme, ki so na dnevnem redu. Ministri so ponovno z zadovoljstvom ugotovili identičnost njihovih stališč in določili smernice, ki jih bodo zastopali pri diskusiji teh problemov.«

Kulturni boj v Mehiki

Mexico, 3. okt. AA. Ker je papež izdal encikliko, v kateri primerja položaj katoliške cerkve v Mehiki s preganjanji katolištva v sovjetski Rusiji, in v kateri papež poziva katoličane v Mehiki, naj se združijo v katoliški akciji, je predsednik republike Rodríguez razglasil, da bo dal zapreti vse katoliške cerkve, če se bo duhovščina ravnala po navodilih papežev enciklike.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo, včasih dež, hladneje.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno oblačno z nevihtami. Temperatura bo ostala relativno nizka. Velrovno.

Italijanska bojna odredba proti nemškemu uvozu

Berlin, 3. okt. tg. Nemška kontingentna politika je sedaj povzročila italijanske protidredbe, katerih so se že naprej bali. Za uvoz nemškega blaga v Italijo se sme porabljati samo oni denar, ki leži v Italiji v zaprtih kontih. Če pa ni zaprtih kontov, dodeljuje italijanska vlada samo 25% devizne potrebe iz lanskega leta. Ta italijanska odredba je predvsem odgovor na to, da je Nemčija odpovedala devizni dogovor, ki je obstojal za prehodni čas, dokler ne stopijo v veljavo kontingenti. Italijanska odredba je nedvomno in izrazito bojna odredba proti nemški politiki kontingentiranja. Nemški poslanik v Rimu je stopil v stike s italijansko vlado, da se začno tozadevna pogajanja.

Romunske finance morajo pod kuratelo

Bukarešt, 3. okt. tg. Romunska vlada je dobila iz Zeneve obvestilo, da so strokovnjaki finančne komisije Zveze narodov postavili sledeče zahteve: 1. inozemsko kontrolo za romunsko finančno ministvo, 2. vse državne plače se morajo znižati za 15 odstotkov, 3. prometni davek se mora podvojiti.

Kaj je zahteval Hitler

Berlin, 3. okt. tg. List »Stahlhelme«, ki je v tesnih zvezah z državno vlado, objavlja danes senzacionalno odkritje. List poroča, da Hitler pri pogajanjih, ki so se vršila sredi avgusta s pooblaščenecem Hindenburga, ni zahteval samo za sebe mesto državnega kanclerja, temveč je razen tega tudi zahteval, da se prej, preden on prevzame mesto državnega kanclerja, da njegovim napadalnim oddelkom ulica na razpolago za tri dni, pri čemer se mora državna sila umakniti. Levičarski listi ugotavljajo, da je torej narodno-socialistična stranka v oficijelni pogajanjih z vlado zahtevala zase pravico, da sme vrstiti tri dni na ulici svoj teror. List pozivlje državno vlado, da se izjavi o tej vesti »Stahlhelme«.

II. mednarodni kat. shod v Berlinu

„Katoličani vseh dežel — združite se!“

V Berlinu, 1. oktobra.

Doslej sta bila dva mednarodna katoliška shoda: prvi v Leipzigu leta 1904, drugi pa v Berlinu. Oba sta se izvršila vlepovoljno.

Drugi je napravil velik korak naprej k uresničenju ideje o združenju vseh katoličanov. Ni bil še svetovno znan, a vsi nemški listi so pisali o njem. Da se je vršil v Berlinu, je vzrok ta, ker so berlinski katoličani posebno zgovorni in ker je berlinski škof dr. Kristijan Schreiber sprejel protektorat nad njim. Glavni vzrok je pa ta, ker je »Johannesbund«, družba za spreobračanje belih poganov, otvorila v Berlinu veličansko hišo, ki naj služi kot dom vseh zgrubljenih, brezdomcev, blodečih, strehe, kruha, sveta, tolažbe in pomoči potrebnih. Ta dom je bil prvi dan shoda, v nedeljo 28. avgusta, s kapelo vred, ki je v hiši, slovesno blagoslovljen. Blagoslovil ga je — vlad škofove bolehnosti — proš in generalni vikar berlinski dr. Pavel Steinmann.

Zvečer telega dne je bila v veličanski, krasno opremljeni dvorani Filharmonije svečana proslava Kristusa-Kralja. Ogromna dvorana je bila polna. Škof Schreiber je močno bolan, prišel je ravno iz zdravilišča, pa dasi še zelo slaboten, je vendar napravil Berlinem in vsem udeležencem veselje, da je počastil shod s svojo navzočnostjo. Škof Schreiber je eden najodličnejših cerkvenih knezov Nemčije, duhovitih potez v obrazu, osebno sama ljubeznivost in velik ljubljene svojih škofljanov. Pozdravljanje ob prihodu in še bolj ob odhodu njegovem se ni hotelo podeliti. In dasi bi se moral varovati — saj je samo zato zbolel, ker se je pregal — je imel vendar dolg ognjevit predanostni govor. S posebnim poudarkom je izrekel — žal, da so mi besede ušle že iz spomina — naročilo Nemcem, da morajo gojiti narodno pravičnost in miroljubnost do vseh narodov. — Slavnostni govor je imel dr. Frid. Mack, kanonik iz Luksemburga, mož fine vnanosti in naslopa, bogonarjen govornik velikega sloga. Govorili so še zastopniki katoliških moči, žena in mladenčev. V imenu moči bivši kancler dr. Marx. Tri pevske točke, ki so ob spremljanju ogromnih orgel obrobile govor, so bile veličaste kompozicije, da je bil največji užitek poslušati: Gospod, Gospod naš, kako veličastno je tvoje ime po vsej zemlji! ... Bil je krasen večer.

Prihodnje dni: v ponedeljek, torek in sredo so bila zborovanja v manjši, a še vedno veliki, Beethovni, dvorani iste palače. Prvi je govoril dr. Maksimilian Kaller, škof ermlandski (bivši župnik v Berlinu; izdal je obširno knjigo: Unser Laienapostolat in St. Michael in Berlin) o katoliški akciji in podal o njej tako precizno sliko, kakor si jo je le želeli močice. — Za njim je dr. Konrad Algemisen od Volkvereina in München-Gladbachu v poldrugournem govoru pokazal propagando, melode in nevarnost boljševiškega brezboštva; obenem tudi povedal, kako se v Nemčiji bje boj proti brezboštva, da se zastopniki drugih narodov hodijo v M. Gladbach tudi tega učiti. — Za tem pa je govoril ruski vseuč. profesor Ivan Pusino o »zupanju Rusije, pri čemer je podal precej optimistično — Algemisen je rekel, da preoptimistično — prognozo ruske bodočnosti. Prof. Pusino, ki so ga navzoči poslušali s posebnim zanimanjem, živi v širokimi razmerah v Berlinu; udeležuje se tudi velegrajskih shodov za unijo. Dvakrat mi je toplo priporočal in naročil, naj izročim njegov pozdrav dr. Griveu, ki mu ga najbolje kar tem potom pošljem. Nato so nastopili s svojimi referati zastopniki

raznih drugih dežel. Bilo je zastopanih dvanajst dežel ali narodnosti: poleg Nemčije Poljska, Rusija, Češka, Jugoslavija, Avstrija, Francija, Belgija, Holandija, Anglija, Italija, Luksemburška. Referati so bili temeljiti; govorniki so povedali silno veliko lepega in spodbudnega iz katoliškega življenja svojih dežel, zlasti oni iz Poljske, Holandije, Belgije in Angleske. Da ste to slišali, bi se bili prepričali, kako živahna je katoliška akcija po mnogih deželah. Vzbuja se resnično prava pomlad verskega življenja po Evropi. Vzpodbuda in opomin tudi za nas, da se dvignemo iz nekega letargije in mrtvila, ki vlada pri nas. Katoliška akcija, kje pa si?! — Vsi ti govori so prava zakladnica naukov o modernem dušnem pastirstvu in lajskem apostolatu. Obljubljeno je, da prinese »Bogoslovni vestnik« izpod drugega peresa obširnejše poročilo o bogati vsebini teh govorov. — Sicer pa izide tiskano poročilo o vsem shodu z vsemi govori; dobilo se bo tudi v naši Jugoslovanski knjižarni, in sme se reči, da se ga izplača kupiti in prečitati. Poročilo o prvem shodu, enako vsebine polno, je, žal, že pošlo.

Jugoslavijo smo zastopali štirje možje. In smem reči, da smo jo vsi skupaj čisto čedno zastopali; še nekoliko pozornosti smo vzbujali, češ, glej no, kakšne fest fante nam pošlje Jugoslavija v Berlin! ... Naš govornik je v svojem govoru »Katoličani vseh dežel — združite se« najprej na kratko predstavil svojo domovino: Smo iz Slovenije, ki je veljala v Avstriji vedno kot dobra katoliška dežela in je zdaj v Jugoslaviji še tudi. Nočem reči, da smo ravno najbolj pobožni ljudje na svetu, gotovo pa je, da v nobeni deželi na svetu ne vidite toliko cerkva in cerkvice, zlasti po visokih hribih in nižjih gričih, kakor pri nas. Ako ne verjamete, ste vljudno povabljeni, da si pridete okrog pogledat, če se to ujema! Gospod Czeloth pa, direktor Kreuzbunda tukaj v Berlinu, ki je bil pozimi pri nas na protialkoholnem kongresu, mi je po svojem povratku v Berlin pisal nazaj v Ljubljano: Na vsem svojem dolgem potu po Avstriji, Češki, Ogrski in Jugoslaviji sem opazil, da je slovenski katolicizem izmed vseh najbolj aktivnih. Mi pripravljamo tudi že misijonarje za Rusijo, kadar bodo vrata v Rusijo zopet odprta, — ker je naš jezik precej podoben ruskemu.

Vsi udeleženci, in tudi mi smo bili polni zadovoljstva z našim shodom. Odtod smo jo ubrali naravnost v Essen, kjer se je pričel prav isti dan nemški katoliški shod, ko se je mednarodni končal. Tu smo zopet gledali čuda katoliškega življenja in navdušenja. Iz Essena pa so odšli moji dobri in ljubi potni tovariši preko Kölna, Leutesdorfa in Schönstatta po Renu nazaj proti Jugoslaviji. Krasna vožnja! Veliko lepega, vespodbudnega, povzdigujočega smo na tem potu videli in slišali. Lahko vam je žal, da niste bili zraven! ...

Prihodnji mednarodni katoliški shod bo takoj prihodnje leto — najbrž v Mainz. A zopet v večjem slogu kakor je bil berlinski. Četiri bo potem prekoračil meje nemške dežele. V Berlinu se je osonal iz govornikov na shodu mednarodni odbor za prireditve teh shodov. Vsak teh odborikov pa ima nalogo zasnovati v svoji deželi narodni odbor za prireditve mednarodnih katoliških shodov. Tudi pri nas ga moramo imeti!

Klic »Katoličani vseh dežel, združite se!« ne sme več utihniti, dokler se ne uresniči! Prav je, da tudi naš mali narod kar največ pripomore k uresničenju te tako velike in krasne ideje, da si katoliško srce višje in lepše želi in ne more! ...

Gandhizem narašča

Gandhi ne sme občevali s svetom - Hitre angleške vojaške priprave

Bombay, 3. okt. Gandhi, čigar glas je v zadnjih tednih šel širom sveta, mora zdaj molčati; tako je namreč sklenila vlada, ki mu je prepovedala vsak akt z zunanji svetom. Vlada se namreč boji, da ne bi Gandhi podpiral gibanja za pasivno resistenco, ki je zadnji teden o priliki svečanosti na čast Gandhijevemu rojstnemu dnevu posebno naraslo. Takrat je morala vlada celo mnogo ljudi aretirati, ker so javno demonstrirali.

Gandhijev post je več indov pripravil do tega, da so tudi oni iz simpatije do njega stopili v gladovno stavko. Pri tem je prišlo do tragedije: neki indijec iz Bombaya, ki se je že nekaj dni postil, se je odločil, da si s strupom konča življenje, ter zapustil pismo, v katerem izraža upanje, naj bi njegova smrt odkupila grehe sveta.

Gandhijev stanje se obrača na bolje in se je že tudi nekoliko zredil.

V političnih krogih ne izključujejo možnosti, da bi Gandhi vnovič stopil v gladovno stavko, da s tem onemogoči vladi, da bi postavila svoje izredne

odredbe v trajno indijsko zakonodajo, s čimer bi v kalij zatrika vsako obnovo gandhističnega gibanja.

Bengalija je zdaj pravzeto vojaško taborišče. Vlada z vsa naglico pošilja tja čete, da prepreči revolucionarno gibanje.

Neki angleški list v Kalkuti predlaga, naj bi vlada izpustila Gandhija in porabila njegov vpliv za to, da obrzda gibanje ekstremnih revolucionarjev, ki napovedujejo vseprek atentele na britanske podanike obeh spolov. Indijski listi se z rednimi izjemami vzdržujejo vsake obsodbe političnih umorov.

Indijski podkralj namerava svoje bivanje v Pooni podaljšati, da se eventualno sestane z Gandhijem.

Policija je odkrila brezlično postajo kongresa in v zvezi s tem aretirala štiri osebe. Visoko sodišče, ki je poslušalo to postajo, se je namreč prepričalo, da služi samo v propagandno namene Gandhijevemu gibanju.

dovini DN. S tem je po zaslugi poplačano veliko delo, ki ga je opravila kraljeva vlada s tem, da je uredila svojo politično ustavo in resila velike probleme, ki so se ji postavili na pot. Politis je v imenu DN izjavil zadoščenje, da bo posledje tudi arabski rod sodeloval z drugimi narodi. Nato pa je izrazil Veliki Britaniji kot bivši mandatarni državi hvaležnost mednarodnega občestva za delo, ki ga bo izvršila v korist Iraka.

Politiku se je zahvalil voditelj iraške delegacije Nuri-paša, ki je izjavil, da je edina želja Iraka ohraniti kar najprirodnejše odnose s sosedji in sodelovati v Društvu narodov za mir in splošno blagostanje.

Anglija skrči svoje brodoge v Sredozemlju

London, 3. oktobra. Z. Sotrudnik »Daily Telegraph« čuje, da pripravila angleška vlada obsežne spremembe v sedanji dislokaciji britanske mornarice. Po tem načrtu bodo linjske ladje domačega in sredozemskega brodoge združene v domačih vodah. Sredozemsko brodoge bo zaradi tega v bodoče sestavljeno samo iz križark, rušilcev in podmornic ter nekaj ladij za letala in matičnih ladij. Britanska admiraliteta stoji na stališču, da je potrebno znizati tonazno vseh ladijskih tipov ter da se mora polagati večjo važnost na njihovo borbeno sposobnost. Isti dopisnik javlja, da se bo ta reforma izvedla v prvi vrsti s sodelovanjem dominionov, nakar so že v. Ottavi pristale Kanada, Avstralija in Nova Zelandija. Vzrok reforme je isti kakor neposredno po vojni. Tedaj so mislili, da so pomorske sile stabilizirane, toda s časom je britanska mornarica znižala svoje brodoge, med tem ko so ga druge države uvrstile. Pred desetimi leti je bila glavna pozornost posvečena Tihemu oceanu, danes pa je zopet postalo važno vprašanje obrambe domače obale.

Sklepi kongresa Zveze mest

Skopje, 3. oktobra. I. Kongres Zveze mest je sprejel večerj sledeče resolucije: 1. Skupščina Zveze mest je v celoti sprejela predlog, ki ga je izdelal poslovni odbor Zveze mest glede novega zakona o mestih ter ga poslal v razmotrivanje kraljevski vladi. 2. Skupščina Zveze mest stoji na stališču, da se bodo mogla mesta pravilno razvijati šele tedaj, ako jim bo dal novi zakon o mestih napredno in široko samoupravo. Sprejetje takega zakona ne zahteva samo njihov vitalni interes, ampak tudi interesi države same. Ker pa so mesta v državi navadno žarišče vsega kulturnega, ekonomskega in političnega napredka, naglašava Zveza, da je nujno potrebno, da se tak zakon čim prej sprejme, da se z njim omogoči še večje delovanje posameznih mest v tej smeri. 3. Iz istih vzrokov predlaga Zveza, da se v najkrajšem času sprejme moderni zakon o komunalnih financah. 4. Vse do tedaj, dokler ne bo še sprejet

tak zakon, je potrebno, da ostanejo v veljavi vsi dosedanja mestni dohodki, predvsem dohodki trošarin, ki naj ostanejo najmanj na dosedanja višini. Mestnim občinam naj se ne nprtijo nobena nova bremena. Zato naj se za prihodnje leto odloži izvršitev zakona o javnih bolnišnicah, v kolikor tangira mestne občine, predvsem kar se tiče prispevkov, ki jih morajo dati mestne občine za vzdrževanje teh bolnišnic, in končno, da naj se vse mestne nabave za socialne, sanitetne, gasilske in ostale svrhe ne obdavčijo kakor drugo luksuzno blago. 5. Zveza mest predlaga, da naj se čimprej izdela in sprejme enotni zakon o gasilcih. 6. Radi važnosti vprašanja elektrifikacije države naproša Zveza kraljevsko vlado, naj čimprej sprejme tak zakon, ker se vedno bolj množe slučajji, ko skuša domači, pa tudi tuji kapital izkoristiti v tem pogledu neurejeno stanje v državi, in sicer povečini na škodo mestnih občin.

Ortopedski kongres v Zagrebu

Zagreb, 3. oktobra. I. Danes dopoldne je bil odprt na kliniki v Šalati ortopedski kongres, katerega so se udeležili jugoslovanski, češkoslovaški francoski, skandinavski, nemški in italijanski delegati. Otvoritvi je prisostvoval podban dr. Hadži, prorektor zagrebske univerze dr. Spišić, dekan medicinske fakultete dr. Saltikov, zastopnik zagrebskega župana dr. L. Taler, predsednik Zdravniške zbornice dr. Columović, češkoslovaški konzul v Zagrebu g. Pukel in drugi. Najprej je predsednik dr. Spišić pozdravil prisotne, posebno one, ki so prišli iz inozemstva. Za njim so kongres pozdravili delegati ortopedskih društev iz Nemčije. Za njim so kongres pozdravili delegati ortopedskih društev iz Nemčije, Francije in Italije ter oni iz skandinavskih držav. Predno je kongres pričel z delom, so poslali pozdravno brzojavko Nj. V. kralju, nakar je podban dr. Hadži otvoril kongres. Za njim je profesor dr. Taler v imenu zagrebskega mestnega župana pozdravil kongres. V imenu bratislavske univerze je govoril profesor Koch, dekan medicinske fakultete dr. Saltikov pa je imel lep govor v imenu zagrebske univerze. Kongresa se je istotako udeležil tudi znani češkoslovaški zdravnik in ortoped dr. Zahradniček. Ko je imel profesor dr. Spišić govor o socialnem pomenu ortopedije, je bila javljena nenadna smrt rektorja zagrebske univerze dr. Belobrka, ki je prišel na kongres, a ga je zadela srčna kap ter je kmalu nato izdihnil. Ob 1. dopoldne je bilo skupno kosilo v mestni kleti, ob 3. dopoldne pa se je nadaljevalo znanstveno delo. Zvečer je bila večerja v hotelu »Esplanade«. Kongres bo jutri nadaljeval svoje znanstveno delo.

Nenadna smrt rektorja zagrebske univerze

Zagreb, 3. okt. I. Danes dopoldne okoli 9 je nenadoma umrl rektor zagrebske univerze dr. Josip Belobrk. Dr. Belobrk je prišel malo pred 9 na kliniko, da prisostvoval slovesni otvoritvi ortopedskega kongresa. Pred kongresom se je dr. Belobrk razgovarjal s s nekaterimi udeleženci kongresa o razvoju znanosti in o ortopediji. Nenadoma pa ga je zadela srčna kap in je umrl. Rektor dr. Josip Belobrk je bil rojen 12. marca 1879 v Prugovcu pri Djurdjevcu v Podravini. Srednjo šolo je dokončal v Bjelovaru. V Zagrebu pa je dovršil pravne študije. Rektor zagrebske univerze je postal 1. 1928.

Učiteljske premostitve

Belgrad, 3. oktobra. I. Premešeni so sledeči učitelji in učiteljice: Kovčič Ivan, šol. upravitelj, iz Ljaka na Krko, Medved Stana iz Senogava v Krško, Janković Bratislav v Viša v Ljubljano, Seliskar Anton iz Krškega v Ljubljano, Južner Gustav iz Crnomlja v Novo mesto, Stefančič Jakob v Ovčjak, Strbene Ana iz Crnomlja v Novo mesto, Čuček Mira iz Nove cerkve v Ljubno, Herjan Barica iz Celja v Slov. Bistrico, Est Mara iz Siske v Ljubljano, Lendovšek Ljuba iz Zagorja v Skofjo Loko, Lampret Fortunat iz Borovnice v Ljubljano, Kuralt Antonija iz Predvdvora v Krize, Mlekuž Vekoslav v Viša v Ljubljano, Mervič Jožica iz Ribnice v Novo mesto, Musar Franc iz Šmarja v Zidani most, Mihler Ivan z Vrhovnice v Ljubljano, Puseelj Angela iz Krke v Senovo, Podbrežek Alojzija iz Trbovelj v Vodic, Crnigoi Slavko iz Stopere v Store, Cander Martin iz Dola v Hraštnik, Cirnbach Viljem iz Trebnjega v Primskovo. — V 9. polož. skupino je napredovala Lavrin Katarina, učiteljica v Radenci.

Konferenca o prosvetnem ministrstvu

Belgrad, 3. oktobra. I. Danes dopoldne ob 10 je bila v prosvetnem ministrstvu konferenca predstavnikov vseh znanih veroizpovedi in delegatov prosvetnega ministrstva. Konferenci se prisostvovali od strani jugoslovanskega episkopata dr. Jurčič, zastopnik protestantske cerkve belgrajski pastor dr. Turek in delegat židovske cerkve nadbrin dr. Alkalaj. Srbska pravoslavna cerkev na konferenco ni poslala svojega zastopnika. Prosvetno ministrstvo sta zastopala inspektor Šeravlić in Potočnjak. Na konferenci so predvsem razpravljali o verskih dolžnostih vseh veroizpovedi.

Strel iz revolverja

Vitanje, 3. oktobra. Krojaški vajenec Alojz Kovše iz Brezna, uslužben pri lukajšnjemu krojaškemu mojstru Ferdinandu Lewa je bil v nedeljo dne 2. t. m. v Konjicah oproščen ter postal krojaški pomočnik. Ko se je zvečer nekako ob 9 peljal na svojem kolesu iz Vitanja v četrt ure od trga nahajajočo se Slapernikovo gostilno z namenom, da bi v krogu svojih prijateljev zaključil ta zanj pomembni dan, je srečal na cesti dva kolesarja, ki sta vozila proti Vitanju. Bila sta to neki čevljarški mojster F. K. iz Vitanja ter krojaški pomočnik M. S. Ker je eden od njiju vozil napačno po levi strani ceste, je zadel v nasprotni smeri vozečega Kovšeta. Radi tega karambola je nastal med kolesarji preprič, ki se je pa kmalu polegel in so vsi trije nadaljevali svojo pot. Čez kake pol ure sta se pa onadva vrnila iz Vitanja ter se oglasila v Slapernikovi gostilni. Ko je pa nekako ob pol 10 zvečer zapustil to gostilno Alojz Kovše, je prišel za njim na cesto K., potegnil iz žepa revolver ter oddal strel, ki je Kovšetu prodrl v pljuča, kjer je krogla ostala. Ranjenica je še tekom noči prepeljal vitanjski avtobus v bolnišnico v Celje, toda je malo upanja, da bi okrevala. K. se je takoj po dejanju na svojem kolesu neznan kam odpeljal ter ga domače orožništvo, ki ga je iskalo celo noč, ni moglo izslediti.

Gömbös Mussoliniju

Budimpešta, 3. okt. tg. Ministrski predsednik Gömbös je ob svojem imenovanju za ministrskega predsednika poslal Mussoliniju brzojavko, v kateri izraža Mussoliniju neomajno prijateljstvo in spoštovanje, ki veže madjarskega ministrskega predsednika in ves madjarski narod z velikim italijanskim narodom in onim možem, ki predstavlja novi pokret fašistične Italije. Gömbös prosi Mussolinija za dejansko podporo tudi v bodoče, da bo mogel dane smernice zasledovati v polni meri.

Napad na italijanski konzulat

Zürich, 3. okt. Z. Snoči je bil izvršen atentat na italijanski konzulat. Skupina mladenčev, ki so bili najbrže antifašisti, je vdrila v poslopje konzulata in vrila bombo. Bomba se je razpočila in uničila del prostorov italijanskega konzulata. Kakor se čuje, pri eksploziji niso bili uničeni važni dokumenti. Materialna škoda je velika. Napadaleci so pobegnili in jih do sedaj še niso mogli izslediti.

Italijanski kralj v Eritreji

Rim, 3. okt. Z. Italijanski kralj je priplul na jahti »Savoja« v Juko Massau, odkjer je odpotoval v Akmaru, glavno mesto italijanske kolonije Eritreje. V njegovem spremstvu je minister za kolonije, general de Bono. To je prvi obisk italijanskega kralja na Eritreji, ki je pred 50 leti pripadla Italiji. Fašistični tisk govori o velikem pomenu tega obiska.

Spremembe v Svetu ZN

Zeneva, 3. oktobra tg. Na skupščini Zveze narodov je dobila danes Poljska kot nestalni član Sveta Zveze narodov največ glasov, namreč 48 od 52. Namesto Perua je bila izvoljena Mehika s 46 glasovi, namesto Jugoslavija pa Češkoslovaška, tudi s 46 glasovi. Spopolnjeni Svet Zveze narodov je imel potem prvo sejo pod predsedstvom de Valere in je razpravljal o konfliktu med Bolivijo in Paragvajem.

Generalni guverner Irske odpoklican

London, 3. okt. tg. Generalni guverner Irske svobodne države MacNeill je bil danes povabljen v avdienco h kralju in kakor se izjavlja v izdanem komunikatu, je bil MacNeill odpoklican s svojega mesta kot zastopnik dominionov in sicer na predlog de Valere, ker imajo po dogovorih državne gospodarske konference iz l. 1930 dominioni pravico, zahtevati odpoklic nepriljubljenega kronskega reprezentanta. Uradne funkcije generalnega guvernerja bo začasno opravljal kolegi treh irskih sodnikov, in se zdi, da imajo sploh namero, da se v bodoče na irskem mestu generalnega guvernerja sploh ne bo več zasedlo.

Viharji v finski zalivu

Stockholm, 3. oktobra. AA. V včerajšnje viharje, ki so divjali v finski zalivu so zašle švedski parnik »Start«, finski parnik »Elsi« in grška ladja »Georgios« v bližini valgrundskega otočka. Posadki »Starta« in finskega parnika »Elsi« so rešili. Grški parnik pa je kasneje nehal dajati brezlična znamenja in sodijo, da se njegova posadka nahaja v veliki nevarnosti.

Protipoljska demonstracija

Berlin, 3. oktobra. AA. Nemške patriotske organizacije so s sodelovanjem bivših nemških bojnikov organizirale včeraj v Schneidemühlu blizu poljskega koridorja takomenovani »nemški dan«. Vsi govorniki so naglašali, da je vprašanje nemških vzhodnih dežel za nemški narod življenjskega pomena in da poslednja beseda o tem še ni izgovorjena. Govorniki so zahtevali, naj se vzhodna meja primerno utrdi, da se zajamči varnost Nemčije.

Drobne vesti

Niš, 3. oktobra. I. 17. oktobra letos se bo pričel pred niškimi okolišmi sodiščem proces proti policijskemu uradniku Štefanu Protiču, ki je svojčas na niški postaji ustrelil češkega vojvodo Luno Jovanoviča.

Sofija, 3. oktobra. I. Ko je pred kratkim potoval predsednik bolgarske vlade v Zenevo, je imel na belgrajski postaji daljši razgovor z bivšima ministroma v kabinetu pokojnega Stambolijskega Nedelkom Atanasovim in Hristovom Stojanovim, ki sta mu pri tej priliki sporočila, da ne bosta več čakala na amnestijo v inozemstvu, ampak da se bosta vrnila v domovino. Predsednik bolgarske vlade Mušanov jima je to odsvetoval, kljub temu pa sta oba emigranta odločno vztrajala pri svojem sklepu. V Bolgarijo mislita odpotovati sredi tega meseca in bosta raje pričakovala amnestijo v bolgarskih zaporih kakor pa v inozemstvu.

Sofija, 3. oktobra. I. Po najnovejših informacijah bo nastopil novi bolgarski poslanik na našem dvoru g. Kusejevanov svoje novo službeno mesto okoli 15. t. m.

Dunaj, 3. oktobra. AA. Za sedanja nacionalno socialističnega kongresa, ki se vrši od 28. septembra do 2. oktobra, je policija aretirala okoli 200 ljudi. 50 ljudi je ranjenih, med njimi 10 nevarno.

Obupen položaj na potresnem ozemlju

Atene, 3. okt. tg. Do sestanka novega parlamenta dne 25. oktobra bo Venizelosova vlada vodila državne posle dalje. Predsednik republike Zaimis upa, da bo do tedaj mogel pregovoriti voditelja rojalistov Caldarisa, da bo podal zadovoljivo izjavo o državnih obliki.

Atene, 3. okt. tg. V nedeljo so novi potresni sunki v severovzhodni smeri zopet hudo poškodovali mnogo vasi. Vas Ormilja je popolnoma porušena. Beda v porušeni krajih je strašna. Grška vlada bo apelirala na vse evropske organizacije Rdečega križa in na ves kulturni svet za pomoč, ker grozi lakota in posebno primanjkuje mleka. Radi neugodnega finančnega položaja ne zadoštujejo lastna grška sredstva, da bi poravnala škodo, ki se čeni do sedaj na 200 milijonov drahem. Do sedaj so našli 232 smrtnih žrtev. V neki vasi na polotoku Kalkidika so na čuden način včeraj rešili 5 letnega dečka, ki je bil 6 dni pokopan pod razvalinami.

Novi člani Sveta ZN

Zeneva, 3. okt. AA. Na mesto Poljske, Peruja in Jugoslavije, ki letos izstopijo iz Sveta DN, je skupščina DN izvolila Poljsko, Mehiko in Češkoslovaško. Portugalska in Turčija sta dobili po tri glasove, dva pa Avstrija.

Irak - član ZN

Zeneva, 3. okt. AA. Skupščina DN je danes soglasno sprejela vstop Iraka v Društvo narodov. Zato je delegacija Iraka pod predsedništvom Nuri-paše svečano vkorakala v dvorano in zavzela mesto na odrejeni ji klopi. Predsednik Politis je vstop Iraka v DN pozdravil s toplimi besedami in izjavil, da pomeni ta dogodek velik datum v zgodovini DN.

Staro mater v grob, vnuka na mrtvaški oder

Nova žrtev Ljublanice

Spodnji Kašelj, 2. oktobra.

Gospodarju g. Tomšiču je umrla mati Frančiška, stara 80 let. Rajnika je bila zaradi svoje častitljive starosti, šegavosti in zgovornosti zelo priljubljena pri domačih in sosedih. Radi so se pri njej zbirali mladi ljudje, katerim je pripovedovala svoje spomine in dogodoljaje. Bila je najstarejša žena v vasi. Umrla je v četrtek in v soboto ob 4 popoldne bi se moral vršiti pogreb. Pogrebi so se že zbirali v hiši, ko je zunaj nastal krik in jok. Domači sin Janez je utonil. Vsi prestrašeni so domači hiteli k Ljublanici in videli, ko so Janeza potegnili iz vode mrtvega. Janez Tomšič je bil star 38 let, izučen ključavničarstva. Pred letom dni ga je konj udaril v glavo in mu prebil lobanjo. Od tedaj je bil božjasten in je zaradi tega izgubil

službo na železnici in tudi druge dobre službe. Janez se je hodil vsak dan vsaj za četrte ure kopat v Ljublanico, ki je od hiše oddaljena komaj sto korakov. Tudi v soboto se je pred pogrebom šel kopat. V vodi ga je napadla božjast in ker ni bilo takojšnje pomoči, se je začel potapljati. Sicer so ga takoj zapazili, ali preden so prišli do njega s čolnom, je utonil. Pogreb stare matere se je zaradi te nesreče zakasnil za dve uri. Na materino mesto na mrtvaškem odru so položili Janeza. Materin grob so za dva dni pustili odprti, da počiva k njej Janeza, ki ga je imela tako rada. S hudo udarjeno družino Tomšičevov sošustuje vsa vas. Družino je še pred leti zadela hud udarec, ko jim je odrasla hči na potu iz bolnišnice sredi samotne ceste umrla.

Fotografi - bodočnost Dolenjske

Če je tujski promet važen za Gorenjsko, tedaj je postal prav tako važen zlasti v sedanjih težkih časih za sicer omalovaževano Dolenjsko. Danes po krivici prevladuje mnenje, da je Gorenjska neprimerno lepša od Dolenjske. Resnica leži v tem, da sta lepi Gorenjska in Dolenjska. Zelo lepi! Ko je pred dobrim tednom letelo »Slovenec« propagandno letalo na Dolenjsko, je pilot, ki je vodil letalo, trikrat zaokrožil nad Žužemberkom in kasneje priznal, da tako lepega kraja, kakor je bil Žužemberk, v vsej Sloveniji ni videl.

Žužemberk pa je bil cilj fotografov amaterjev, udeležencev Gregoričevega fotografskega tečaja v

iz Novega mesta desetorica fotografov amaterjev in tudi litjski foto-klub je na ta dan odposlal v Žužemberk svoje odposlance. Za lepi sprejem se je zahvalil Žužemberčanom v imenu vseh izletnikov priveditelj izleta g. Gregorič, nato pa je spregovoril v imenu tujsko-prometne zveze dolenjskih mest učitelj Pirnat iz Novega mesta. V imenu litjskega foto-kluba pa je pozdravil tovariše amaterje predsednik kluba Zupančič. V treh gostilnah so nato vsi izletniki dobili kosilo, s katerim so se Žužemberčani kakor tudi priveditelj, prav postavili. Nato so se razdelili amaterji v precej manjših skupin, katere so vodili domačini Žužemberčani. Roman-tični Žužemberk je imel pokazati toliko zanimi-

Sprejem amaterjev v Žužemberku.

Ljubljani. V nedeljo zjutraj je odpeljalo izpred trga Sv. Jakoba 6 velikih avtobusov izletnike na Dolenjsko. Avtomobilska kolona je drvela čez Grosuplje do Boštanskega gradu, kjer je 150 aparatov vzelo na piko lepi grad. Odtod so se odpeljali k izlivom Krke, kjer jih je čakalo okrepčilo. Nekateri so si ogledali Krško jamo, saj sta bila med izletniki celo jamarja dr. Rakovec in dr. Reya. Mimo 12 izvirov Krke so jo amaterji med fotografiranjem mahinili v vas Krko. Tudi tu so našli marsikaj lepega in tako idiličnega, kakor more pokazati le Dolenjska. Večina si je ogledala v farni cerkvi pred nedavnim odkritju kostnice grofov Ravberjev, v kateri je prava zbirka mrtvaških glav in kosti. Odtod so se potegnili naprej do Zagradca, kjer je bil določen ob elektrarni v Zagradcu prvi daljši odmor z južino. Krka je s svojo slikovitostjo uprav očarala vse izletnike. Ves čas se vrste mali slapovi in kaskade, čez katere se peni čista Krka. Amater, ki gleda z vse drugačnim očesom, kakor navadni potnik, je moral postati navdušen. Pot je vodila naprej mimo mlinov ob Krki in križišču v smihel do Žužemberka. Okrog 12 so bili izletniki v Žužemberku, kjer jih je čakal vprav presenetljivo lep sprejem.

Ves Žužemberk je bil v zastavah in pred cerkvijo v Žužemberku je bil postavljen slavalok z dobrodoščilo. Malo prej se je v Žužemberku vprav radi tega izleta osnoval pri občinskem odboru tujsko-prometni odsek in v njegovem imenu in v imenu vseh Žužemberčanov je pozdravil došle goste šolski upravitelj Mrvar. Ob istem času je prihitela

vega in lepega, da je samo ob sebi umevno nastala mala zamuda. Ogledali in fotografirali so si stari razpadajoči grad, krasne razglede, lepo farno cerkev in župnišče, ki po svoji legi gotovo prekaša stari žužemberški grad. G. kaplan Mali je bil tako prijeten, da je pokazal amaterjem svoje stanovanje in nesluteno lepe razglede iz oken v župnišću. Po ogledu farne cerkve so jo izletniki mahinili na četrte ure oddaljeno Jančgarjevo livado, kjer so pekli krompir in imeli vprav zavdanja vreden piknik. Okrog 6 so se zbrali vsi amaterji na trgu v Žužemberku, kjer se je zahvalil Žužemberčanom v imenu izletnikov prof. Sič iz Ljubljane, ki je objubil, da bodo amaterji gotovo še nešteto krat prihajali v te prelepe kraje, ki so jih večinoma vsi prvi videli.

Potegnili so se nato na Mutjavo, kjer so si ogledali Jurčičovo rojstno hišo in pozdravili njegovega brata. Odtod so že v trdi temi odšli v Stično, kjer so obiskali stiški samostan in samostanske cerkve. V gostilni Roje pa jih je čakala večerja. V veselem razpoloženju in ob dobri postrežbi so amaterji kaj radi posedeli in vsem je bilo žal, ko so okrog 10 morali odriniti naprej v Ljubljano.

Tak izlet prav gotovo stori za spoznavanje domovine in povečanje tujkega prometa več, kakor vsakršna druga reklama. Veseli smo, da je g. Gregorič imel pogum s skromnimi prispevki privediti tako lep izlet, čigar koristi bodo imeli foto-amaterji, prav tako pa doslej tako zanemarjena Dolenjska, ki bo z lepimi fotografijami kaj lahko vabila tuje vsaj v poletnih mesecih na počitnice.

Potepuh na štalcerskem klanecu

Štalcerji, 2. oktobra.

Ves mesec september je strašil na znanem štalcerskem klanecu neki možki, ki je imel posebno korajžo pri ženskah, ki so hodile, nič hudega sluteč, po cesti v Kočevje. Prav gotovo bi se ne držal tu toliko časa, če bi te ženske tudi v tem slučaju znale povedati na prava ušesa.

Kmalu v začetku meseca je šlo neko dekle iz Zage ob Kolpi v Kočevje. Neslo je nekaj denarja v banko. Ne mnogo, par sto dinarjev, a še te je iz previdnosti skrila v čevlje. Ko je prišla do mesta, kjer je lansko leto gorelo več ogljarskih kop, je stopil pred njo iz goščave neki možki in zahteval denar. Rekla mu je, da ga nima. Ponovno mu je to zatrjevala. Ko je videl, da denarja ne bo, se je baje hotel prilaistiti dekleta samega, in bogve, kako bi bilo, da ni slučajno pridrčal neki avto in dekleta rešil iz nečloveškega položaja.

Druge, ki se je tudi srečala na našem klanecu z nekim možkim, brezdomno istim, je bila revna žena iz Potoka. Nesla je slive v Kočevje. Za izkupiček je kupila sladkorja, kave in še drugih drobnarij. Ko je šla domov, je na vzočju klanca stopil k nji ta možki in zahteval denar. V solzah mu je zatrjevala, da ga nima. Videč, da tudi sedaj ne bo plena, je ženski iztrgal cekar in pobegnil v šumo.

Pred tednom je neka posestnica iz suhorskke okolice prodala v Kočevju nekaj več sliv. Domov grede bi bila kmalu ob težko prislužen denar, da ji ni v zadnjem hipu padla v glavo rešilna misel. »Moči so me zapustile«, pravi, »ko sem zagledala dedca, ki se je pojavil pred menoj na cesti.« Srednje velik, bolj suh kot ne, in je zahteval od nje denar. Rekla mu je seveda, da ga nima, da nima denarnice in ga je zato dala sosedu, ki bo kmalu prišel z vozom

Zlatomašnik p. Alfonz Furlan, ki je, kakor je že poročal »Ponedeljski Slovenec«, preteklo nedeljo umrl v frančiškanskem samostanu v Novem mestu. Pogreb bo danes ob 4 popoldne.

Polhe je lovil

Mozelj, 2. okt.

Na Muha vasi je sin posestnika Putreta pred nekaj dnevi nastavljal pasti za polhe. Je teh živalic nekaj več v naših gozdovih in je upati, da se bodo razmnožile, ako cena povrhovih kožic ne bo zrastle. Ko je drugi dan v družbi dveh fantičkov pobiral pasti, ga je doletela nesreča. Splezal je po past na bukev in pri tem gotovo malo neprevidno ravnal. Sicer pa nesreča nikoli ne počiva. Zlomila se mu je suha veja, padel je z drevesa z glavo naprej in se močno poškodoval po glavi na kamenju, ki je štrlelo pod drevesom iz zemlje.

Pyramide — Pyramidon

Nekaj skupnega imajo piramide in Pyramidon. Oba sta svetovno znana. Egipt si brez piramid ne moremo misliti, zbirka zdravil je brez Pyramidona nepopolna. / Polno zdravnikov iz celega sveta potrjujejo njegovo dobro dejstvo pri glavobolu, zobobolu, migreni in neuralgiji.

Pyramidon
TABLETE

10 Tabletten
22u 03g

dobreno od Min. soz. pol. i. n. zdrav. S. Br. 14730 / 12. 8. 1932.

K prazniku varstva živali

So. Francišek Asiški, zaščitnik društev za varstvo živali

V času, ko nam dnevno časopisje dan za dnem nudi žalostne slike o brezsrčnih dejanjih in surovih zločinih, ki glasno pričajo o pomankanju sleherne srčne kulture velikega dela današnjega človeškega rodu, je kakor topel solnčni žarek vest, da posvečajo danes po vsem kulturnem svetu številne množice ljudi svoje plemenite misli spominu moža, ki je pred več kot 700 leti pridigal socialno pravičnost in ljubezen do ljudi in do živali, ki je v svoji veliki ljubezni do vsega živega stvarstva nazval volka svojega »brata«. — spominu sv. Franciška Asiškega. Smrti dan tega velikega zaščitnika živali (4. oktober) je namreč svetovni praznik vseh organizacij, ustanovljenih po širnem svetu za varstvo živali.

Gibanje za varstvo živali ni nič novega. Od »pravice živali, ki jo je oznanjal že veliki Gotamo-Buddha, skozi vsa kulturno zgodovino narodov starega, srednjega in novega veka lahko zasledujemo stremeljenje človeštva, urediti pravičen odnos ljudi do živali. Toda egoizem človeka je bil vedno jačji od njegove etike, (zato vsebuje človeško življenje tudi večni boj med dobrim in zlim), in živali, ki — kakor človek — živi in umira, se veseli in žalosti, čuti in trpi, a vsega tega ne more dovedati brezsrčenemu človeku v njegovem jeziku, je še danes, skoro brez vsake pravne zaščite, izenačena mrtvi materiji.

Surovosti, ki jih izvaja še neobgljena deca z raznimi žuželkami, martinčki, pticami, domačimi psi in mačkami, še bolj pa surovosti, ki si jih dovoljujejo nad živaljo odrasli, vzbujajo v nas globoko prepričanje, da je človek, ki ne pozna srčne kulture, v svojih nizkih strasteh slabši od tili zaničevane živali. Današnja človeška družba, ki na ves glas povdarja svojo »visoko kulturo«, vse to mirno gleda, čisto se na tem mestu še izborna zabava (bikoborbel), le besede obsojanja so tako zelo redke in brez učinka. O kaznovanju teh zločinov pa že skoro ne more biti govora. In vendar je od suro-

vosti napram živali samo en korak do surovosti napram sočloveku! Vsakodnevni zločini so jasen dokaz...

Svetovno gibanje za varstvo živali zahteva zato od državnih in meddržavnih zakonodajstev, da — ne samo v interesu brezpravne živali, temveč tudi v interesu človeštva — izdajo čim strožje sankcije, s katerimi naj omejijo nečloveško ravnanje z živaljo in s tem vedno rastoče posurovljenje človeškega rodu. Pri tem pa nikdar ne pozabi, da tudi najstrožji zakon sam ne more zatreči v človeku zlobne strasti, v kateri je zrastle. Zato posveča naš pokret največjo skrb in pažnjo vzgoji mladine. To je še mogoče rešiti srčne propasti, tej je še mogoče vcepiti v dušo smisel za dobroto, za sočuvstvovanje in usmiljenje.

Tudi Slovensko društvo za varstvo živali v Ljubljani naslavlja na današnji dan svojo iskreno prošnjo:

1. na naše državno zakonodajstvo: naj v državnem in narodnem interesu izda čimprej zakon o varstvu živali, ki bo dvignil naš narod na stopnjo v resnici kulturnega naroda;

2. na naše upravno-policijske organe: naj izvajajo vsaj one skromne sankcije, ki jih vsebujejo sedanji zakoni in naredbe in naj ne pustijo celo najgrših slučajev mučenja živali nepreganjan in nekaznovanih;

3. na vso našo javnost: naj stopi iz svoje apatičnosti in naj ne dopušča, da se okrog nje dogajajo stvari, ki vzbujajo v človeku gnus nad zverinskimi dejanji človeka — »kulturo«, noseca; a zlasti še

4. na naše matere, ki naj svoje za vse dobro in slabo sprejemljive otročije navajajo z besedo in dejanjem k ljubezni do ljudi in do živali, ter

5. na naše učiteljstvo in duhovništvo, katerima je naša mladina prepuščena v vzgojo: zavedajte se, da je v Vaših rokah tudi srčna kultura našega doraščajočega naroda!

Jubilej zaslužnega moža

Slovenci smo skromen narod in zato marsikdaj prezremo tega ali onega moža, ki bi bil omembe vreden. Imamo ljudi, ki so v svojem življenju delali tiho in neutrudno, delili ne da bi vedela levica, kaj dela desnica, toda ko pridejo v leta, jih radi prezremo in tudi radi pozablamo na njihovo delo.

Eden takih mož je tudi Franc Pavločič, ki danes praznuje sedemdesetletnico svojega rojstva in svojega dela. Starejši generaciji je Franc Pavločič dobro znan, saj je kot ravnatelj prisilne delavnice igral važno vlogo in bil splošno priljubljen ne samo med meščani, ampak tudi med uslužbenci.

Jubilant, ki je še v poznih svojih letih korenina in dober družabnik, se je rodil 4. oktobra 1862 v Sežani kot sin tamošnjega postajenačelnika Andreja in matere Katarine, rodom iz Koroske. Nadarjenega fanta so poslali v šole in poln življenjske sile je deloval kot uradnik v raznih zavodih. Dne 3. maja 1895 je vstopil kot uradnik v prisilno delavnico v Ljubljani in služboval tam vsekozi do prevrata, dokler mu niso prisodili zaslužene pokojnine leta 1923.

O jubilantu govoriti bi bilo odveč, saj ga hvali njegovo delo samo, saj o njem vedo vsi znanci in prijatelji, da je bil vse življenje korenit značaj, pravičen do vsakogar in tu in tam morda celo v svojo škodo premehek.

Kar pa jubilanta najbolj odlikuje, je njegova neomajena vera in zaupanje v božjo pravičnost. In v tej veri je vzgojil tudi svojo številno družino, ki mu je lahko v ponos in čast. Hčere Ana, Kete etc. so poročene z državnimi uradniki. Blanka je samostojna obrtnica, sin Franci je pa upoštevan zdravnik specialista za zobne in ustne bolezni v Ljubljani.

Krščanstvo jubilanta ni bilo in ni samo v be-
za njo. Pustil jo je. Ona pa jo je pobrala, kar so jo noge nesle. Dali je čakal namišljenega vozika, ni znan.

Mogoče je še kdo, ki je imel z njim opravka. Ves mesec se je vleko (pa ne, da bi bil kak okoličan) in bi se še, da se ni stvar le razvedela. Če mu je ni bilo prevroče in se je šel hladit v druge kraje.

Požar na Jesenicah

Jesenice, 2. oktobra.

Po daljšem presledku je v soboto zvečer na Jesenicah zopet gorelo. Iz doslej neznanega vzroka se je vžgala lesena lopa na koncu Trsnove tovarne, ki je tvorila nekaj vhoda v skladišče materijala, ki ga ima tu deželna elektrarna.

Vse Jesenice je spravila pokonci tovarniška sirena, ki je ob pol devetih zvečer dala znake, da gori izven tovarne. V prav kratkem času so bili na kraju požara požarna bramba z Jesenice, tovarniška požarna bramba in ona iz Hrušice. Ker pa je že jeseniška požarna bramba gorelo lopo s kavlji potegnili na tla, je bila glavna nevarnost pri kraju. Nevarnost pa je obstojala, da bi se bila vžgala tovarna, katere streha je že gorela, a so tudi tu vrli gasilci hitro pogasili ogenj. V neposredni bližini se nahaja tudi glavna zaloga tobaka, od tu dalje pa so hiše stisnjene na pobočju. Mirce. Opaziti je bilo tudi, da jeseniški vodovod ob letošnji suši v večernih urah nima zadosti vode, to pa bi bilo v slučaju velikega požara lahko za vse Jesenice usodno.

V zvezi z ognjem pa se je pripetila nezgoda. Ko je tovarniški delavec in gasilec A. Gašperin hitel v tovarno, da nastopi v svojem prostovoljnem poklicu, je sedel na konja. V bližini glavne pisarne pa je konj nevedečega jezdeca vrzel raz sebe, da je ta obležal nezavesten na cesti. Prestesti so ga morali v tovarniško bolnišnico, kjer pa se je kmalu zavedel in že v nedeljo bolnišnico zapustil.

Trbovlje

Več uslužnosti prosimo od nekaterih nameščencev na občini napram strankam. Zadnji tede sta se pripetila kar dva slučaja, ki bi avočas r. e. bila mogoča, a tudi sedaj ni to mestu.

Poročili so se: Doberski Josip, rudar, z Ribar Marijo, zasebnico, Laznik Avgust, rudar, z Zupan Franciško, posestnikovo hčerko, Petek Jožef, rudar, z Grobin Leopoldino, služkinjo. Berger Ivan, trgovec, z Šulu Emilijo, posestnikovo hčerko, Ramšak Baltazar, rudar, z Gričar Štefanijo, šiviljo. Sotlar Josip, rudar, z Zajc Ludmilo, šiviljo. Beravs Karl, rudar, z Žlak Ano, zasebnico in Uranič Ludvik, rudar, z Suhadolčan Franciško. Bog daj srečo!

Ljubljana

Pomanjkanje profesorjev na ljubljanskih srednjih šolah

Ljubljana, 3. oktobra.

Ljubljanske gimnazije je začetek letošnjega šolskega leta našel v dveh krizah: naval dijakov na srednje šole se je močno stopnjeval, tako, da je zavladovala prava stiska s prostori in so vsi razredi prenatrpani, zlasti še, ker je bila ukinjena III. državna gimnazija. To seveda kvarno vpliva na učne in vzgojne uspehe. Drugič pa je zavladovalo pomanjkanje učnih moči, tako, da so sedaj vsi srednješolski profesorji v Ljubljani močno preobremenjeni. Na razpolago imamo nekaj podatkov, ki pričajo, kako malo je sedaj v Ljubljani profesorjev v primeri z velikim številom dijakov.

I. državna gimnazija (nekdanja realka) ima okoli 1570 dijakov in 35 razredov, to se pravi toliko, kakor 3 povprečne gimnazije, ki imajo normalno po 12 razredov. Na tej gimnaziji so naslednje učne moči: en sam profesor za verouk, slovenščino 5, za nemščino 3, za srbohrvaščino 1, za francoščino 5, za latinščino 5, za matematiko in fiziko 9, za zemljepis in zgodovino 9, za prirodosloje 2, za kemijo 1, za risanje 2, za petje 2, za telovadbo 3, skupaj torej 48. Profesorji latinščine poučujejo tudi slovenščino, nekateri tudi francoščino ter se nekateri predmeti medseboj še izpopolnjujejo; zato je zavod kolikor toliko še preskrbljen z učnimi močmi. Najmanj, kar pa zavodu manjka, je vsaj dva profesorja verouka, ker imajo dosedaj nižji razredi le po 1 uro na teden, višji pa sploh ne. Dalje manjka en profesor za slovenščino ali nemščino, 1 za prirodopis in 1 za risanje. Seveda imajo vsi profesorji po najvišje število tedenskih ur in je poleg tega pouk zelo težaven, ker ima 13 razredov popoldanski pouk. Združene I. in III. državne gimnazije se je izkazalo kot velika napaka, ki ni nikomur prinesla nobene koristi, temveč le škodo za učečo mladino. Skupno manjka na I. državni realni gimnaziji torej vsaj še pet učnih moči.

Se bolj katastrofalno in obupno je stanje na

II. državni gimnaziji, za katero je kar čudno, kako more neprimerno majhen učiteljski zbor tudi za silo zmagovati delo na tem velikem zavodu. Zavod ima 1080 učencev ter 23 razredov, vsega skupaj pa sedaj le 18 učnih moči, torej manj, kakor je razredov in ni niti dovolj razrednikov. Na tem zavodu ni nobenega profesorja za verouk, potrebna pa sta vsaj dva, nobenega profesorja za srbohrvaščino, potreben pa je vsaj eden, nobenega profesorja za filozofsko propedeutiko, potreben pa je vsaj eden, samo dva profesorja za zemljepis in zgodovino (eden od teh je bolan), potrebni pa so vsaj trije, trije profesorji za matematiko, potreben je še eden, en profesor za fiziko in kemijo, potreben pa je še eden, dva profesorja za prirodopis, potreben pa je še vsaj eden, en učitelj petja, ki je bil dodeljen zavodu šele pred kratkim, dva profesorja za nemščino, potreben pa je še eden, dva profesorja za slovenščino in so potrebni vsaj še trije, trije profesorji za francoščino in je potreben vsaj še eden, dva profesorja za latinščino in sta potrebna tudi še dva, dva profesorja za risanje in je potreben še eden. Telovadba je poleg petja edini predmet na tem zavodu, ki ima dovolj učnih moči, namreč dve. Potrebna profesorska mesta na tem zavodu so zasedena torej točno za polovico: 18 profesorjev jih poučuje sedaj, še 18 pa jih je nujno potrebnih. Kako izgleda in kakšen sploh more biti pouk na tem zavodu, si lahko predstavljamo!

Nič boljše niso razmere na klasični gimnaziji. Na tem zavodu je 870 dijakov in 19 oddelkov. Na vsem zavodu pa manjka najmanj 8 profesorjev za razne predmete.

Skupno manjka na vseh treh državni gimnazijah v Ljubljani najmanj 31 profesorjev. V tako žalostnem stanju ljubljansko srednje šolstvo že dolgo ni bilo — zadnjič morda med vojno. Upajo, da se bo stalež profesorjev v kakšnih desetih dnevih vsaj delno izpopolnil z novimi močmi.

Kaj bo danes?

Kino Kodeljevo: Ob 4. in 8. »Tarzan« II. del. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Uštar, Sv. Petra cesta 78 in mr. Hočevar, Celovška cesta 84.

★

○ Pouk na Magirus lestvi. Nova Magirus lestev, ki so jo pred kratkim prejeli poklicni gasilci, ima tako svojevrstno, toda ne preveč komplicirano konstrukcijo, da je bil potreben za šoferje poklicnih gasilcev, ki bodo to lestev upravljali, poseben strokovni pouk. Včeraj je prišel iz Ulma v Ljubljano prokurist trdke Magirus g. Hroenester, z njim pa je prišel tudi prvi monter te tovarne g. Schrem. Pouk se je pričel že takoj dopoldne in je trajal skoraj ves dan. Med poklicnimi gasilci je pet šoferjev in vseh pet se sedaj vadi z upravljanjem in s spoznavanjem vse konstrukcije nove telesne lestve. Številni radovedneži so dopoldne in popoldne ogledovali, kako okretno pregibljive ves aparat tekoče železne lestev ter jo prilaščajo v poljubno lego in do poljubne točke Mestnega doma, pred katerim je bil pouk. Lestev more seči seveda še višje, saj je dolga 30 m in se more nagniti do kote 75°, torej malo manj, kakor navpično. G. Schrem bo učil poklicne gasilce skupno tri dni, kar bo dovolj, da se bodo naučili docela ravnanja z lestvijo, kar so že prvi dan kaj hitro spoznali vso konstrukcijo lestve. Danes ob 10. uri dopoldne bo uradno prevzela lestev posebna komisija občinskega sveta in magistrata. Ob tej priliki bo tudi glavna preiskušnja nove lestve. Že ta teden pa se bodo vsi poklicni gasilci vadili plezati po visoki lestvi, tako da bodo za primer resnične katastrofe docela izurjeni.

○ Nove močne električne svetilke je dobilo Gradišče na križišču z Nunsko ulico, Erjavčeva cesta, Gregorčičeva ulica in Rimsko cesto. S tlakovanjem, izvršeno razširjavo, s cestno železnico in novimi lepimi stavbami v nje bližini se je uvrstilo Gradišče v srednji del mesta. To se bo kmalu poznalo v tem, da bodo vsi pritrilni lokali polagoma porabljeni za izlozbe in poslovne lokale. Moti sedaj v Gradišču le še Mundova hiša ob križišču Rimske ceste. Tudi ta prometna ovira bo s

van Poeslenski:

SPOMINI IZ LJUBLJANE
so izšli in se dobe v knjigarnah.

Kulturni obzornik

Ljubljansko gledališče:

Dostojevskij: Zločin in kazen

Dramatizacija v devetih slikah.

(Po ponovitvi). Označbo tega dela in njegov uspeh na našem odru smo ob prvi uprizoritvi le bolj v splošnem nakazali, zato moramo danes nekoliko obširneje spregovoriti o njem. Že večkrat smo ob dramatizacijah ugotovili svojstvenost romana in drame in poudarili, da se epično bistvo sploh ne da izraziti na odru, saj je epski svet popolnoma drugačen od dramskega. Pri Dostojevskem je sicer drugače, ker je svet njegovih romanov večinoma tuj običajni epiki in so Dostojevskega epizode bolj podobne prizorom kakor pripovedi, pred vsem pa je os, ob kateri se giblje celota, zgolj etičnega in nujnega značaja, ter ni nikjer samo slušaja, zakaj tudi vse, kar je slučajnega, se spreminja v nujno in usodno zakonitost — tedaj popolna drama. Vendar imajo Dostojevskega žela široko umsko in duhovno podlago, ki je oster ne more niti izraziti niti je gledalec ne prenese v tisti meri, ki je za pisatelja značilna in nujna.

»Zločin in kazn« nam prikazuje zločinca Razkolnikova v vseh stopnjah njegove demonično razdražene razumske logike, njegov usodni boj s pravico in s samim seboj ter končno odrešitev njegove duše. Pisatelj na drobno odkriva pot, po kateri hodi njegov zločinca — nadčlovek, da ga končno srečamo na meji skoraj svetniškega pojmovanja življenja, ko se Razkolnikov pokloni Sonji, njenemu trpljenju in trpljenju vseh tistih, ki jih je vrglo življenje v blato, pa še živi v njih vera mladosti. Toda ker se epska nit romana ne snuje iz junakove lastne volje, ampak vse dogajanje stoji tako rekoč na enem samem prostoru in se zavija v krog, da se junak, omejen od svoje

okolice in razjeden od lastne notranje prevare zruši in spregleda, tako je ta dnešna drama naravno zamikala dramaturgije in igravce.

Kljub temu, da je dramatizacija Krasnopolskega stila zgodbo v duševno dramo Razkolnikova in mu postavila nasproti vse tiste glavne osebe, ki bode v njem konflikte, nimamo pred seboj celote, ampak devet slik, ki predstavljajo devet postaj Razkolnikove duševne muke od trenutka, ko dozori v njem sklep, da umori Aleno Ivanovno, do končne odločitve, da se izroči pravici. Dramatizacija spretno veže dejanje z raznimi vložki in strne pozorišče, osebe in dogodke, toda poda samo patološko dobro gledališko igro, ki Dostojevskega delo popularizira, izrazi ga seveda ne more. Vrh tega vendar postavlja osebe, ki v skupnosti in vsaka sama zase predstavljajo ogromni vizionarni svet Dostojevskega, velikih zares ustvarjajočih ljudi, takih, kakršnih nobeno gledališče nima dovolj.

Pri nas so izročili delo Bratku Kreftu, ki je sicer že pokazal lepe režiserske zmožnosti, toda Dostojevskij je zanj vendarle še pretežko delo — ne zato, ker je mlad, ampak zato, ker je Dostojevskij prevelik. Kreft je nalogo rešil spodobno in izoblikoval duševno dramo Razkolnikova plastično in prepričljivo, toda delo je ostalo vendarle samo odrska igra in ne Dostojevskij. Najmanj se je pokazal režiserjev uspeh v prvi sliki, ki je tudi v dramatizaciji najmanj organična. Tu ni nikjer organičnosti v celotnem dogajanju, tistega občutja, ki pritiska na dušo in um, zakaj vsa okolica Razkolnikova je večinoma iz nedoraslih igralcev, ki odrskega občutja ne morejo ustvarjati. Prihajanje in odhajanje s harmoniko je prisliljena zadrega. Scenično sta posrečeni sobi Razkolnikova in Sonje, vse drugo pozorišče je v okviru preproste zamisli zadovoljivo. Režiser je pokazal sicer lep uspeh, toda kaj izrednega nismo doživeli.

Vredna težkega in tvegane poskusa je igra g. Kralja. Igravec vseh težkih patoloških podob je v Razkolnikovu uspešno stnil

ogromno delo v jasno, netačljivo, notranje resnično tragično podobo patološkega misleca in duhovnega revolucionarja, ki pa ne prenese niti smrti ničvredne uši, kakor je bila skupeška Alena Ivanovna. Boj z okolico in samim seboj, boj med voljo in močjo, razumom in notranjim glasom je izražen do podrobnosti. Patologije ne pretirava, ampak jo zmaguje. Iz celotne njegove podobe odseva nesvoboda, hoj, izgubljenost, ki vzbuja sočutje in očiščenje. Najmočnejši prizori so v trojem slovesu od matere, sestre in Sonje.

Druga močna stvaritev je Porfirij Petrovič, preiskovalni sodnik, ki ga igra g. Lipah. Detektivska strast in naslajajoča se samozvest, s katero se igra Porfirij Petrovič, je spovednica v demoničnem razumskega sveta zločinca, ki sili k odporu in neprostovoljni borbi ne samo Razkolnikova, ampak tudi gledalca. Tudi on je negativni, demonični človek, ki trga dušo in se veseli duševne stiske — ne zaradi pravice, ampak zaradi stiske same in lastne naslade. G. Lipah je igro v vseh pravih izdelal z močnim razumom, lahkotnostjo, ki ni bila manjša od idealne zamisli same, brez dvoma največji uspeh igralca, ki v zadnjem času močno raste predvsem v izraziti karakterni igri.

Sonja ge. V. Juvanova izraža mnogo toplote, iskrega trpljenja in se ob Kraljevi igri tudi močno dvigne, vendar v splošnem ne kaže tiste mere, po kateri je krojena prava Sonja. Njen veliki prizor z Razkolnikom ji dela vendarle vso čast. — Marmeladov g. Cesarja je izrazita študija, izražena s prizadevnostjo in umevanjem, vendar ni živa, še preveč je namoljena in nezakrožena. — Studenta Razumnikina, ki v dramatizaciji skoraj mehanično veže igro in je v bistvu nekdanja podoba Razkolnikova, igra g. Sane in naravno, nevsiljivo, skoraj pasivno, toda z mnogimi premišljenimi vrlinami. Mater in sestro sta prav izrazito in čustveno izoblikovali ga. Medvedova in gđ. Boltarjeva. Zametova, pisarniškega predstojnika je s tiho, pa prodorno igro izoblikoval g. Zelezničnik, prav izrazit, oster tip pa

je Ilija Petrovič g. Skrbinška. Tudi med drugimi osebami je več pogodenih črt, n. pr. zdravnik g. Gregorin, toda v celoti so vse osebe predvsem nezadostne osebne ilustracije tistih podob Dostojevskega, ki ne morejo ne na oder, ne v film, ampak se zajedo v našo domišljijo samo iz neposredne oblike nesmrtnega vida Dostojevskega, iz njegovega romana. Poizkus sam vendar ne dela samote našemu gledališču, bil je vsaj težka in resna šola za psihološko dramo.

F. K.

Auber: Fra Diavolo

Auberjeva opera »Fra Diavolo« sloni vsebinsko na eni izmed fabul, ki so nastale med ljudstvom in slone na življenski zgodovini menihla Fra Angela, ki je ušel iz samostana, se udinjal roparski tolpi ter kmalu postal njen zloglasni, nepremagljivi poglavar: Fra Diavolo. Zgodba je po okusu tedanjega časa zajeta s komičnega stališča, polna spletke, prevar, dovtipov in pikantnih dogodkov. Veselogra je, ki odgovarja velikomestnemu življenju in nje ga okusu, v kateri pa se mora vse preprosto in naravno doživljanje nujno skrivati za elegantnim, finim tonom obnevanja. — Z glasbenega stališča spada delo kot lirčna komična opera v baročni stil. Zgrajena je iz nevezanih in vezanih oblik — v dramatično, govorno recitativno glasbo so kot občutja posebnega značaja vnešene zaključene arizorne oblike, ki pevsko slone na italijanskem bel cantu.

Razne stilne umetnostne dobe si zaključeno stoji nasproti. Izživljanje ljudi je namreč v vsaki taki dobi drugačno, njih pojmovanje življenja različno. Umetnost, ki je ogledalo življenja in stoji z njim v organski zvezi, je zato v raznih časih tudi različno in prav v teh razlikah je bistvo umetnostnega stila, ki je po njih strogo opredeljen. Če tedaj v gotovi stilni dobi reproduciramo glasbeno umetnino druge stilne dobe, se z umetnostnega estetskega stališča zahteva, da jo ta reprodukcija čim verneje vživeta v dotično dobo in da ima tako čim večjo stilno popolnost. V dosegu tega pa zne zadostuje, da beremo opise, da si nakopimo znanja, mi moramo stil gotove umetnosti doživeti, e

COSULICH LINE

Nevaren delomržež

Kamnik, 2. oktobra.

Jože Preklet iz Stahovice pri Kamniku je 50 let star in močan, da bi lahko hlode nosil v planine, vendar ga na noben način ne moreš pripraviti, da bi prijel za pošteno delo. Kakor večni Ahasver se klati okrog po svetu in se preživlja večinoma s tatvinami. Najraje se drži v gozdovih pod Kamniškimi planinami in nadleguje z neljubimi obiski samotne gorske kmetije. Orožništvo ga je že nad eno leto zasledovalo zaradi številnih prestopkov in tatvin, vendar mu ni moglo do živga.

V avgustu je postal Jože Preklet posebno zdelaven v okolici Senturške gore nad Cerkljani. Nekemu bajtarju je na zvijačen način izmaknil par novih čevljev, v neki gostilni pa se je dobro najedel in napil, nato pa brez slovesa izginil v gozd. Dne 25. avgusta ponoči pa je vlomil v hišo posestnika Šmajca pri Sv. Ambrožu. Na podstrešju je na 14 mestih s svetrom navrtal težko akirino in pokradel iz nje 1160 Din v bankovcih. Že pred tremi meseci je Preklet poskušal vlomiti pri Šmajcu, a so ga domači prepoznali, ravno ko se je oborožen s sekuro in kleščami spravil na delo. Kamniškim orožnikom se je posrečilo, da so nevarnega delomržeža v planinah pri Sv. Ambrožu aretirali. Preklet se jim je na vso moč upiral, končno pa se je le vdal v usodo in se dal odpeljati v Kamnik. Pri zasliševanju je vsa dejanja tajil, čeprav je pri vladu pri Šmajcu zgubil svojo delavsko knjižico.

kolo. — Drugo kolo je izginilo iz veže Glasbene Matice delavcu Francu Benčini. Vredno je bilo 1000 Din in je bilo znamke »Blanchie«. — Iz veže hiše št. 10 na Krekovem trgu pa je tretji tat odpeljal kolo monterja mestne elektrarne Ludvika Podobnika. Kolo je bilo znamke »Waffenrad«.

○ Dve poškodbi v Ljubljani. Bolnišnica je sprejela 40 letnega delavca Janeza Zavrha, stanujočega na Ambroževem trgu 2. Zavrh je povedal, da mu je neki moški vrgel v nedeljo zvečer na Ambroževem trgu kamen v glavo in ga občutno ranil. — Na Vidovdanski cesti so se neki hlapci spravili na 33 letnega delavca Ivana Vilmana, ki je brez stalnega bivališča. Pretepli so ga tako hudo, da je zaradi notranjih poškodb moral v bolnišnico.

○ Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Školja Loka

† Jesenovec France. Preteklo sredo smo spremlili k večnemu počitku 73 letnega Jesenovca Franceta iz Pušala pri Školji Loka. Mož je šel v grob le štiri mesece za svojo ženo. Bil je vester član gasilskega društva; zato so gasilci nosili pri pogrebu njegovo zlato medaljo, s katero je bil pred leti odlikovan. Naj mu sveti večna luč.

Ali še ne bo konca? Že ponovno smo pisali v »Slovenec« o nekih zlikovcih, ki namenoma delajo škodo na sportnem igrišču ob Stari Loki; zdaj polomijo palice, zdaj raztrgajo mreže. Te dni pa so zopet bili tam in požgali palice za »voblebal« ter jih z vsem železjem vred odnesli ter tako napravili škodo za 100 Din. Vsekakor bo treba energično nastopiti proti paglavcem, če pa ne bo šlo drugače, bo pa treba napraviti orožniško postajo, da pošče tatul! Mislimo, da je Loka kulturna in civilizirana dovolj, da bo rada javila orožnikom takele barbare.

Francoski krožek prične z delovanjem. V piatek 7. oktobra t. l. ob 8 zvečer bo imel občni zbor. Tam se bo vse uredilo glede poučevanja francoščine v tečajih.

Ptuj

Huda nesreča se je pripetila v soboto, dne 4. t. m. na Ormoški cesti. Ko se je vračala Roza Kolarič, posestnica iz Novevasi pri Sv. Barbari v Halozah z vozom iz Ptuja, se je na Ormoški cesti blizu mestnega sejnišča spasil konj in v besnem diru zavozil v cestni jarek, kjer se je voz prevrnil in Kolaričev pokopal pod seboj. Kolaričeva je obležala v nezavesti. Z reševalnim avtom so jo nemudoma prepeljali v bolnišnico. Ima poškodbe po vsem telesu razen tega tudi težke notranje poškodbe. Njeno stanje je zelo nevarno.

Požari brez konca in kraja. Požar je izbruhnil v kolarnici posestnika Jožefa Pavka v Stražgonjcih. Ogenj se je hipoma razširil na ostala gospodarska poslopja in na stanovanjsko poslopje. Zgorelo je vse do tal, ker so bila poslopja iz lesa in krita s slamo. Da se razširi ogenj na sosednje hiše, ni bilo nevarno, ker je hiša stala bolj na samotnem kraju. Škoda znaša okrog 20.000 Din in je krita z zavarovalnico. Zdi se, da so ogenj povzročili otroci.

Cirkus pride v Ptuj in ostane tri dni. Je to cirkus Kolumbija, ki je del znanega cirkusa Kludsky. Prireditve bodo dne 4., 5. in 6. t. m.

Dnevna kronika

Kmetijska razstava v Krškem

Krško ob Savi, 2. oktobra.

Danes dopoldne po 9 sv. maši je otvoril v tuk. šoli višji pristav g. dr. Tomšič Jožef v ime službeno zadržanega okrajnega načelnika g. dr. Čušja okrajno kmetijsko razstavo. Navzoči so bili banovinski kmetijski referent g. inž. Sadar, okr. ekonom g. Ambrož, župani in številno občinstvo. Odposlala so je udanostna izjava Nj. V. kralju Aleksandru.

Razstava, mnogovrstna po svojih razstavnih predmetih in lična po načinu in obliki sestave, bo odprta še danes in jutri. Spremlja jo vsak dan dve »strekovnih« predavanj o poljedelstvu, vinogradništvu, sadjarstvu, vrtnarstvu in kletarstvu, ki jih oskrbujejo inž. g. Sadar ter okr. kmet. ref. g. Ambrož (Krško) in g. Mohorčič (Brezice). Nagrade — menda v skupnem znesku 10.000 Din — in priznane diplome so bile razdeljene odlikovancem po tehtnem premisleku.

V nedeljo 9. oktobra t. l. vpriporijo igralci v okolijski Prosvetnega društva pop. ob 15.30 v društveni dvorani cerkvene hiše gledališko dramo: **Materinsko srce**. Igra — primerna zlasti za 15 letnice smrti Evangelista Kreka — je povsod vzbudila silno zanimanje. Je zelo poučna in gledalca gine do solz, posebno ob koncu, ko izgubljeni sin v materinem objemu prosí za odpustanje.

Za nedeljo 23. oktobra pa nam je obljubil zopet enkrat svoje predavanje g. prof. Mlakar, ki nas popelje — na misijonsko nedeljo — v Palestino.

Vse za mal denar zelo okusno!

Zendvici, hors d'oeuvri, južine, vino, pivu, likerji, slaščice itd. Aranžirani za čajanke, godovanje in domače zabave.

Automatni buffet R10 Selenburgova 4. Tel. 28-63

Koledar

Torek, 4. oktobra: Frančišek Serafin, spoznavalec; Edvin.

† V zavetisti sv. Jožefa v Ljubljani je umrl akademik B. Knežević, član SK Ilirije. Knežević je bil nogometni igralec prvega moštva Ilirije in ga bodo na zadnji poti spremlili njegovi tovariši. Pokojnega bodo sportniki ohranili v častnem epomenu. Naj v miru počiva!

Osebnosti

— Ban dravske banovine dr. Marušič je odpotoval v Beograd in do nadaljnjega ne bo sprejemal strank.

Ostale vesti

— Odvetniška zbornica ljubljanska je imela v soboto svojo redno skupščino z običajnim dnevnim redom. Vršile so se volitve, pri katerih so bili izvoljeni v odbor: predsednik dr. Zirovnik Janko, podpredsednik dr. Krivic Rudolf in odborniki doktorji: Adlešič Juro, Breje Janko, Fermeve Ivan, Fetič Otlo, Kalan Ernest, Korun Milan, Lapajne Stanislav, Elpidio Franjo, Lovrenčič Ivan, Müller Ferdo, Novak Fran, Pirc Makso, Ravnihi Vladimir, Tekavčič Fran in Urbane Anton. Tudi disciplinski svet je bil izvoljen z malimi izpremembami.

— Uradne ure pri finančnih uradih. Od 1. oktobra t. l. dalje so določene za posamezne urade finančne uprave naslednje uradne ure ob delavnih: za **dravsko finančno direkcijo** v Ljubljani od 8—12½ in od 15½—18, za **dravne uprave** na ozemlju dravske finančne direkcije pa od 8—12 in od 14—17. Ob **sobotah** se pa uraduje samo od 8—14, ob nedeljah in praznikih je določena dežurna služba od 9—11. Uradne ure za glavne oddelke, oddelke in ogranke **finančne kontrole** so določene z zakonom o organizaciji finančne kontrole, za **katastrske uprave** pa z razporedom oddelka za kataster in državna posestva finančnega ministra.

— Iz našega radia. Naša radijska postaja ima drevi prvič, odkar obstoja, na programu prenos predstave zvočnega filma, in sicer prenaša ob 21. 15 iz kina »Matica« zvočni film »Prodana nevesta«, ki je posnet po istoimenski Smetanovi operi.

— Ustanove za ubogo onemoglo obrtnike in trgovce. Ustanova njih vdove. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za leto 1932 za ubogo onemoglo obrtnike in trgovce odnosno njihove vdove ustanovo po 150 Din odnosno po 160 Din. Prošnje naj se pošljejo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani do 20. novembra t. l. Prilože naj se jim od občinskega in župniškega urada **potrjeno dokazilo**, da je prošilec **obrt ali trgovino samostojno izrščeval**, da sedaj zaradi

pravi Gv. Adler. V tem se danes zlasti pri nas veliko greši in prav to pogreško je imela tudi predstava Fra Dinola. — Glavno nesorazmerje je vladalo med režijo in glasbo. Dojem je slednja polna subtilnih fines in baročnih okrasov, to zlasti v posameznih arizoznih občutjih, je na oder postavljena našemu materijalističnemu smislu odgovarjajoča opereta. Zato poslušalca, ki mu je doživljanje glasbe, tako prikazano življenje na oderu odziba, obratno pa pričakuje gledalec, ki se hoče vživeti na oder, blagorajski melodij in jazz orkestra. Tako mešanje stila vpliva z estetskega vidika negativno; na račun so mogli priti le oni, ki pričakujejo spolzkega dovtipa in robote komike. Priznam in sam trdim, da nam je barok danes tuj in zato imajo vpriporitve takih oper le umetnostno zgodovinsko vzgojni pomen. Prav to pa zahteva čim najpopolnejše stilne obdelave. Režiral je opero g. B. Kreft.

Pevske vloge so bile zasedene sledeče. Fra Diavolo — g. Gostič, Lord Kookturn — g. Peček, Pamela — ga. Španova, Lorenzo — g. Banovec, kremlar — g. M. Rus, Zerlina — ga. Ribičeva, bandita — g. Župan in g. J. Rus, Francesco — Bekš, kmet — Drnola, vojak — Sekula. Storil je vsak po svojih močeh. Auberjeva glasba zahteva od pevcev velikih vrlin in radi svoje ornamentike naravnost kolokatornih sposobnosti. Dasi so danes že itak odgovarjajoči pevec redki, se je v tem genru izgubilo še dosti tega, kar bi bilo sicer možno.

Glasbeno je vodil delo g. kapelnik Neftat in ga je zafel, v kolikor se je mogel svobodno gibati, dosti stilo. Le tu in tam so pihala napram slabotno zasedenim godalom premočno izstopila. Zbor je bil radi svoje nepazljivosti v prvem dejanju nesiguren.

Hvalevredno je dejstvo, da prihajamo polagoma do zabreda besedila. Prevodom se je do zadnjega časa posvečalo premalo pozornosti; to delo so opravljali dostikrat ljudje, ki v književnem jeziku niso bili zadosti podkovani. Besedilo Fra Dinola je prevedel pesnik Mile Klopčič in je polno pesniških lepot in glasbi odgovarjajoče.

Vilko Ukmar.

onemoglosti ne more več delati in da je ubog oziroma da je prosilka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

— **Razpis agronomskih štipendij.** Kr. banska uprava dravske banovine razpisuje za šolsko leto 1932-33 nekaj študijskih podpor za dijake na agronomskih visokih šolah ali višjih specialnih kmetijskih šolah. Podpora v tuzemstvu znaša Din 400 mesečno, v inozemstvu pa Din 600 mesečno. Podpore se bodo podeljevale dijakom agronomije le za šolsko leto 1932-33 od vpisa na visoke šole do konca šolskega leta a nakazovale se bodo mesečno. Vpotevali se bodo revni dijaki, ki bodo pridno študirali in sproti polagali predpisane izpite. Biti morajo iz dravske banovine in neoporečnega obnašanja. Prednost imajo kmečki sinovi. Pred vsem se bodo upoštevali dijaki s položnimi prvim državnim izpitom: dijaki prvega semestra bodo dobili podporo le proti obvezi s strani staršev, da povrnejo ves na račun podpore sprejeti denar v primeru, da ob koncu prvega semestra ne položijo vseh predpisanih kolokvijev. Pravilno kolokvijano in s potrebnimi dokumenti (premoženjski izkaz, zadnje šolsko izpričevalo, reverse v zmislu gornjega odstavka, curriculum vitae) opremljeno prošnjo je treba poslati kr. banski upravi najkasneje do 15. oktobra t. l. Prošnji je priložiti nadalje reverse, s katerim se prošilec obvezuje stopiti po končanih študijah na zahtevo v službo kr. banske uprave dravske banovine in v njej ostati dvakrat toliko časa, kolikor je prošilec užival štipendijo.

— **Izpitni za profesorje trgovskih šol.** Izpitni za profesorje trgovske akademije bodo 3., 4. in 5. novembra v Zagrebu. Kandidati morajo vložiti prošnje najkasneje do 10. t. m. in jim priložiti izvirne dokumente ter po 1 uradno potrjeni prepis vsakega priloženega dokumenta. Če se prilože prošnji tudi spričevala inozemskih šol, je treba predložiti tudi uradno potrjeni prevod spričevala. V prošnji je treba omeniti skupino predmetov in tuj jezik, iz katerega želi kandidati polagati izpit.

— **Otvoritev in svečana blagoslovitev smuške koče na Roži v Karavanah.** Podružnica TK Skale na Jesenikah otvori v nedeljo dne 9. oktobra ob 11 novozgrajeno smuško kočo na Roži (1852 m). Koča je za planinske razmere dobro opremljena ter razpolaga z 42 ležišči in kuhinjo v posebnem poslopju. Do koče je speljana zlozna in dobro markirana pot, tako da je poset koče zlasti pozimi vsakomur mogoč. V okolici so prekrasni smuški tereni ter razgledi tja do Ljubljane. Najbolje je razgled na Triglav. Planinci naj se te redke svečanosti udeležijo v čim večjem številu, da s tem pokažejo svoje simpatije požrtvovalnim jeseniškim Skalčem.

Vir zdrave toplote — Original Lutz peč!

— **Nesreče in poškodbe na deželi.** Na Igu 5 se je ponesrečil 26 letni posestnikov sin Josip Bolha. Z bratom sta v nedeljo premetavala seno in pri tem ga je brat po nesreči sunil z vilami precej globoko v prsa. — Iz Poljanske doline je prišel v ljubljansko bolnišnico 44 letni delavec Alojzij Rozman, zaposlen pri gradnji nove ceste in doma iz Skofje Loke. V nedeljo se je zapletel v neki pretep s fanti in nekdo ga je z nožem sunil v levo stran prsi. — 26 letni mehanik Josip Perič z Laverce je sekal drva in se pri tem vsekval v levo nogo. — Ko je obiral češpljo, je padel na tla 20 letni kočarjev sin Martin Marolt, doma iz vasi Laubenreg 47 pri St. Janžu. Dobil je notranje poškodbe. — V Gabrijelah pri Trzihu je neznan kolesar povozil 70 letnega užitkarja Josipa Vidmarja, ki je dobil notranje poškodbe.

— **Pri astmi in boleznih srca, bolečinah v prsih, pljučnih boleznih, škrofulozi in rahitisu, povečanju zaščitne žleze, tvorbi golše je velike važnosti ureditev delovanja črev z uporabo naravne »Franz-Josef« grenčice.** Kliniki svetovnega slovesa so opazili, pri jetičnih, da so s **Franz-Josef»** vodo izginila zaprtja, ki se pokažejo v začetku bolezni, ne da bi se bila pojavila pričakovana diareja. — **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Slovenska čitanka za II. razred srednjih šol** sestavili gg. profesorji Rajec-Rupel-Kolaric-Sovre je ravnokar izšla in stane Din 54. Dobi se tudi v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani.

— **Ni nedelje brez noža.** Žalostna resnica je, ki se vedno znova potrjuje, da ne mine nedelje, da ne bi kje na deželi ali pa tudi v mestu prišlo do krvavega spopada, v katerem ima glavno besedo nož. Včeraj jutraj so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 28 letnega fanta Antona Jankoviča iz Lok pri Mengšu. Teža so v Domalah napadli v nedeljo zvečer neki fantje in ga oklali z nožem v vrat, ki mu je prišel močno otekati. Jankovičeva poškodba je resna.

— **Odlična postrežba — damski modni atelje** Josipina Iglji, Ljubljana, Tavčarjeva 3.

— **Unionska klet** toči pristna domača vina Centralne vinarne po nizkih cenah.

— **Samoumor mladega fanta.** Iz Loma nad Trzicem poročajo: V petek 30. sept. popoldne se je ustrelil na podu posestnika Pavla njegov hlapec Jože Meglič, Peskarjev iz Loma, star 22 let. Govoril je zadnji čas večkrat o samoumoru. Kot gozdni delavec si je nekaj poškodoval hrbet in ni bil več za težko delo. Lažjega zaslužka pa zlasti sedaj v času brezposelnosti ni mogel dobiti in grozila mu je beda. Ker je bil že zmladega vzgojen v verski mladenosti in je tudi v svoji okolici videl največkrat popolno brezbriznost za cerkev, si fant ni znal poiskati moči in poguma za trpljenje v veri — ter je obupal. Pogнал si je v prsi kroglo iz puške.

Oplotnica

V četrtek, dne 29. septembra smo pospremili na njegovi poslednji poti v pokojnega redarja naše občine Jurija Golčarja. Bil je vrl. pošten in delaven mož, ki si je s slovensko pridnostjo in marljivostjo utiral pot v življenju, a svojo ljubeznivostjo in iskrenostjo pa spoštovanje in priljubljenost pri vseh, ki so ga poznali. Z vestno natančnostjo je skozi 42 let vršil dolžnosti občinskega redarja. Dosegel je častljivo in lepo starost 79 let; bil je še do zadnjega čvrst, zdrav in mladostno vesel. Na pogrebu se je zbralo veliko občinstva iz naše in sosednjih župnij z občinskim svetom in županom na čelu. Tudi požarna bramba je sodelovala pri pogrebnih svečanostih. Poslovilno besedo na grobu je govoril domači g. župnik Fran Hohnjec, ki je v lepih in prisičnih besedah orisal značaj in vrline blagega rajnega; potem se je poslovil od pokojnika tudi g. Petelinšek. — Sorodniki izrekajo za izrazne sočutja vsem najprizrenejšim zahvalo. Mož dobričina in poštena slovenska korenina je bil plemeniti pokojnik. Bog mu bo dober plačnik onkraj groba; žalujočim preostalim pa naše iskreno sožalje!

Celje

— **Tiskovna napaka.** V naše nedeljsko poročilo o občinski seji mestne občine celjske se je vrnila tiskovna napaka glede stroškov za graditev ceste na hrib k Sv. Jožefu. Tam stoji, da plača mestna občina 10.000 Din. posestnik Mazeljski pa 2000 Din; pravilno mora biti, da plača posestnik Mazeljski 20.000 Din.

— **Tečaj ruskega jezika.** Letos se bo v Celju zopet otvoril tečaj za ruski jezik, ki se bo začel že prihodnji teden. Prvi sestanek interesentov ter razgovor o učnem času se bo vršil v četrtek, dne 6. oktobra ob 7 zvečer v prvem nadstropju deške meščanske šole.

— **Pri celjski ekspozituri borze dela** je bilo na razpolago delo: 1 mizarstvu in 1 kolarskemu pomočniku, 2 kovaškima vajencema, 1 čevljarstvu vajencu in 1 klobučarskemu vajencu ter 3 kuharicam, 3 služkinjam in trem deklam.

— **Občni zbor družabnega kluba** se bo vršil v petek ob 8 zvečer v mali dvorani Ljudske posojilnice.

— **Dekliški sestanek KPD** se bo vršil v sredo, dne 5. oktobra t. l. ob pol 8 zvečer v Domu.

— **Sprememba uradnih ur pri okrajnem in okrožnem sodišču.** Od 1. oktobra t. l. veljajo naslednje uradne ure: vsak delavnik od 8 do 14 ure, vsako nedeljo in vsak priznani praznik od 9 do 11. Vložišče je odprto ob delavnih od 8 do 13, ob nedeljah in praznikih od 9 do 10.30. Samo med gornjimi uradnimi urami je mogoče dobiti telefonska obvestila iz pisarne.

— **Bencin se je vžgal na obleki.** 21 letni sofer Maks Majhenič, doma iz Studencev pri Mariboru, se je vračal s tovornim avtomobilom, ki je last mariborskega avtobusnega podjetnika Antona Fazarinca, iz Kočevja proti Mariboru. V Celju so zavili na Ostrožno, da obiščejo očeta imenovanega g. Fazarinca, bivšega župana celjske okoliške občine. Na cestnem križišču na Zgornjem Lanožu je imel avto defekt. Sofer je šel gledat, kaj pri avtomobilu ni v redu. Ker je bilo to ponoči, ob tricetr na 9 uro, je sofer ustavil nekega kolesarja, ki je prav v tistem času privozil mimo in ga prosil, naj mu posodi svetilko, ki jo je imel na kolesu. Sofer je bil oskropljen po obleki z ben-

Maribor

Socialno delo mestne občine

Iz seje mestnega ubožnega sveta — Kako se bo rešilo vprašanje beračenja

Maribor, 3. oktobra.

Pod predsedstvom mestnega načelnika dr. Lipolda se je vršila 3. dne seja mestnega ubožnega sveta. Na sporedu so bila zopet neštevilne prošnje za podpore, sprejeme v oskrbovalne zavode in podobno. Za 30 sredstva omejena; kljub milijonom, ki jih žrtvuje občina za socialno skrbstvo, je bede in pomanjkanja vedno več. Za novo proračunsko leto, je predložil socialno-politični urad izkaz potrebnih: 2.400.000 Din bodo rabili; nekaj več, kakor znašajo potrebščine tekočega proračunskega leta. — 56 osebam so bile priznane na novo redne podpore ali dosedanje zvišane, kar pomenja letno obremenitev 72.000 Din. Vseh podpirancev je sedaj že 500. — Mnogo prošnji je bilo odklonjenih, ker prošilci niso izpolnili vseh pogojev, pod katerimi občina podpore priznava. — 11 osebam se je priznala popolna oskrba v raznih zavodih. Z njimi se je pomnožilo število oskrbovancev, ki jih vzdržuje občina v mestni ubožnici, mladinskem domu in hiralnicah na skupno 171 oseb.

Glavni predmet posvetovanja pa je tvorilo vprašanje beračev. Razpravljalo se je posebno, kako bi se naj preprečilo zavažanje mladine k beračenju;

Pojasnjen slučaj z otrokom

Zagonetka otroka brez imena, ki ga je rešila v bolnišnici smrti trpljenja, je sedaj pojasnjena. Razrešil jo je vodja mestnega socialno-političnega urada g. Brandner, ki je že takrat, ko je policija izročila otroka v oskrbo občine, dvomil v istinitost zgodbe, katero je navajala Matilda Markuševa, da je dobila otroka na ulici od nepoznane ženske. Pomagal pa je pri razjasnitvi zagonetke slučaj, da so zdravniki in sešre v bolnišnici spominjali, da so nekoč malega reveža že zdravili. Križeva in trnjeva je bila komaj poldrugoletna življenska pot tega revčka. Rodil se je na Pobrežju delavcu Janezu Bela. V družini kopica otrok, oče pa brez dela, pa ni čuda, da je obupal. Nekega dne je zapeljal otroka na občinski urad, sam pa je izginil neznan kam. Občina je deco razdelila med dobre ljudi, najmlajšega, ki je bil bolan, pa so dali v bolnišnico. Od tam ga je sprejela Markuševa za svojega; ženi je umrlo njeno dete, pa je našla v malem zapuščenem revčku, ki so ji ga dali v bolnišnici, nadomestilo. Ker pa se njen mož ni strinjal, je prišla razmišljati, kako bi se otroka zopet iznebila. Zanesla ga je na policijo ter pripovedovala izmišljeno zgodbo, da ji je otroka izročila na ulici v varstvo nepoznana ženska, ki je nato izginila. Sestrada in bolno dete je prišlo nato v oskrbo mestne občine. Markuševa je sedaj vse skesano priznala.

Napad z usodnimi posledicami

Maribor, dne 3. oktobra.

V nedeljo smo kratko poročali o smrti posestnice Marije Čep iz Veseke, ki je postala žrtev napada. Podlegla je poškodbam, ki jih je dobila dne 20. septembra. Omenjenega dne sta se vračala zakonca Čep od posestnice Senekovič proti svojemu domu. Franc Čep je kmel pri Senekovičevih nek opravke, njegova žena pa mu je prišla nasproti. Komaj pa sta prišla iz hiše, sta bila napadena od bratov Klemenčič. Napadalec sta oba še mladoletna; Ivanu je 18, Jožefu pa 16 let. Navalila sta na Čepa in ženo s koli. Najprej je bila pobita na tla žena, ki je dobila preko temena silovit udarec, pod katerim je počila lobanja. Ko ji je prisrčilo mož na pomoč, je dobil tudi on več udarcev in ran. Poškodbe Marije Čep so bile usodne ter je po nekaj dnevih kljub zdravniški pomoči umrla. Oba napadalec so orožniki takoj izsledili. Jožef Klemenčič je dejanje brez vsega priznal, dočim je Ivan trdovratno tajil. Vendar pa je iz izpovedi napadenega Čepa razvidno, da sta izvršila dejanje oba. Napadalec sta že na varnem v zaporih mariborske okrožnega sodišča.

★

Na mariborskem knjižnem trgu je izšla 2 dni knjiga mariborske pisateljice in kulturne delavke Milice Stupanove z naslovom »Kako vzgojim svojo decu«. Knjiga obsega 148 strani in obravnava vsa aktualna vprašanja vzgoje otrok in dece. Knjigo je založilo izdajateljstvo revije »Žena

PLANINKA čajem

se boste počutili boljše, in spanje vam bo trdnjše. Zavitek Din 20— v apotekah.

cinom, ogenj je prišel preblizu obleke, ki se je vžgala. Ves zgornji del obleke je zgorel in je dobil sofer težke poškodbe. Lažje poškodbe je dobil tudi lastnik avtomobila g. Fazarine in sofer na desni roki. Avto, ki je ostal nedotaknjen, so spravili nato na Fazarinčeva dvorišče. Le slučaj je, da se ni vžgal tudi bencin pri avtobusu.

— **Izgubljena** je bila v nedeljo, dne 2. t. m. popoldne od Skalne kleti proti restavraciji Stegu ženska ročna torbica, vsebujoča 1 zlato žensko verižico, 1 ključ, 30 Din, ženski robec z monogramom A. F. in nekaterimi listinami.

— **Sestanek zastopnikov delavskih strokovnih organizacij** in obratnih zaupnikov po tovarnah se je vršil v soboto 1. oktobra zvečer v Delavski zbornici. Sestanek je bil sklican radi tega, da se delavstvo izrazi, v koliko je pripravljeno sodelovati pri pomožni akciji za brezposelne v celjskem okolišu. Zborovanje je poteklo zelo stvarno in so vsi debaterji pokazali, da razumejo celo zadevo. Predvsem se je povdarjalo, da ubogo delavstvo danes od svojih že itak minimalnih dohodkov ne more dosti prispevati in se je konstatiralo popolnoma pravilno, da bi morali v teh časih krize skrbeti za brezposelne tisti, ki so krivi sedenjih težkih socialnih razmer. Končno so delegati izjavili, da je delavstvo pripravljeno plačevati primerne prispevke, seveda če bo storila svojo dolžnost tudi industrija, ki je v časih dobre konjunktura pobrala ves dobiček.

— **Peroka.** Danes se poroči na Brezjah uradnik Mohorjeve družbe v Celju g. Ivo Vodušek z gospodično Gizelo Hacin. Bilo srečno!

naprosilo se je policijo, da podpira občino ter postopa v takih slučajih z vso rigoroznostjo. — Studira se tudi vprašanje omejitve beračenja in večje kontrole nad resničnimi reveži, ki nimajo drugih življenjskih možnosti. Najbrže se bo organiziralo beračenje v Mariboru po istem vzorcu, kakor se je dobro obnesel v Ljubljani. Uvedli se bodo posebni listki, ki se bodo dajali beračem mesto miloščine v denarju. Listke bodo kupili trgovci, razne institucije in tudi zasebniki pri mestnem socialno-političnem uradu. Kot protivrečnost pa bo dajal potem socialno-politični urad revežem za listke, sprejete kot miloščino, nakaznice za življenske potrebščine, na katere bodo dobili v trgovinah potrebno blago, kakor za gotovino. Na ta način bo imel urad trajno kontrolo nad reveži, preprečile se bodo razne zlorabe z miloščino, ker se na listke ne bo dobilo žganja ali vina in omejili se bo dotok drugih beračev, ker bodo dobili za nabrane miloščinske listke izkaznice za potrebščine samo v Maribor pristojni reveži, ne pa njihovi konkurenti, ki prihajajo v mesto beračit iz drugih krajev. Občinstvo bo ta način dajanja miloščine gotovo pozdravilo in bo gotovo uspeh tudi za reveže mnogo boljši, kakor pa doslej.

in domi in stane za naročnice 6.20 Din, za nenaročnice 30 Din.

— **Tretji dan Slomškovega tedna.** Danes zvečer ob polnočnem predava v Omladinskem domu ravnatelj Fr. Jerabič o temi »Slomšek domoljub«. Na sporedu sta tudi dve deklamaciji in glasbene točke, ki jih proizvajajo omladinska godba na pihala.

— **Iz gledališča.** Tretja letošnja premijera bo v soboto, dne 8. t. m. Uprizori se Golarjeva veseloligra »Dve svetlici«.

— **Dimnikov fond.** V nedeljo, dne 2. t. m., dopoldne se je sestel odbor Društva za zdravstveno zaščito otrok in mladine k žalni seji v počastitev spomina blagopokojnega tajnika gospoda Slavija Dimnika. Odbor je sklenil ustanoviti fond, ki bo nosil njegovo ime. Iz tega fonda bo vzdrževalo društvo reyno deco na svojem Počitniškem domu na Pohorju. Tako bo ostalo ime požrtvovalnega tajnika nerazdružljivo zvezano z ustanovo, ki mu je bila tako pri sreč.

— **Tudi mariborski fotoamaterji bodo delali izlete.** Mariborski fotoamaterji ne marajo znanosti za svojimi tovariši iz Ljubljane ter se sedaj tudi oni pripravljajo na izlete. Prvi izlet se vrši prihodnjo nedeljo ter ga organizira trgovina s fotografskimi potrebščinami Vlačič. Fotoamaterji se bodo vozili z avtobusom.

— **Mariborski bogoslovje** šteje letos 84 gojenčev. V prvi letnik se je vpisalo 28 gojenčev, med njimi 4 iz reda frančiškanov; v drugem jih je 18, v tretjem 12, četrtek 14 in v petem 12.

— **Tuji v Mariboru.** V preteklem mesecu je bilo zablanih v Mariboru 1639 tužcev, od tega 432 iznemcev. Med tuji je bilo 178 Avstrijcev in 254 drugih državljanov.

— **Dohodki mariborske carinarne.** V septembru izkazuje mariborska carinarica 4.827.830,60 Din dohodkov; od tega odpade 4.810.589,10 na uvoz in 17.241,50 Din na izvoz.

— **Najemnine gori.** Od stanovalcev železniške kolonije v magdalenskem predmestju smo sprejeli naslednje vrstice: Pred kratkim je se ustanovilo v Mariboru Društvo za zaščito najemnikov. Pogledajmo, kakšni so uspehi te zaščite: V občinskih hišah so zvišali najemnine, mesto da bi bili za zgled drugim hišnim lastnikom. In zdaj pride nov slučaj s kolonijo drž. železnice, ki skoro nima primerne. Hiše te kolonije so že davno plačane in kljub temu je sledilo povziranje in še strank niso obvestili, koliko znaša in od kdaj se zaračuna. In poleg tega nima kolonija nobene kanalizacije, v slučajih malo hužjega dežja bi rabili prebivalci čolne, da pridejo na cesto, nima električne luči, ob časih suše nima pitne vode — skratka, razmere so sileneje zakotni vasi, kakor mestnemu naselju. Tu mora zaščita najemnikov zastaviti svoje sile!

— **Zetev smrti.** Na Frankopanski cesti 20 je umrla gosa Matilda Rožman, soproga železniškega uradnika. Blago pokojnice polože danes popoldne k večernemu pohodu na magdalenskem pokopališču. — Na Meljski cesti 33 je ugrabila smrt bivšega komercialnega svetnika bosanskih železnice g. Otona Valentinija. Dosegel je starost 67 let. Pogreb bo jutri v sredo ob 4 popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. Žalujočim rodbinam naše iskreno sožalje.

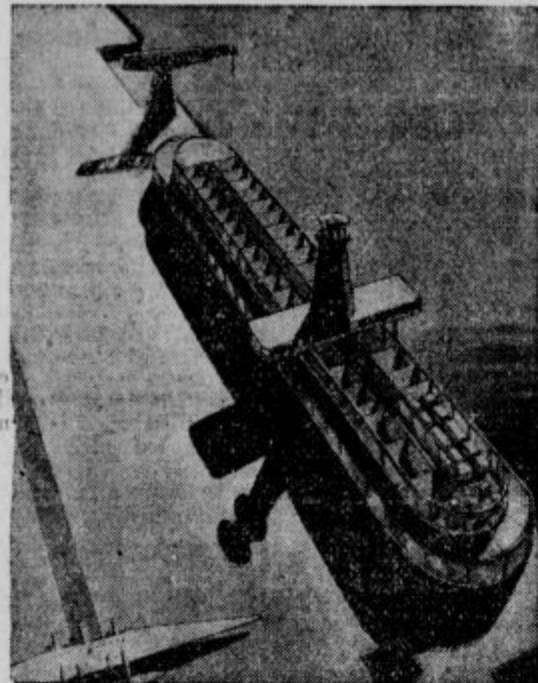
Morski val razdejal rivijero

To rajsko obalo je uničil vihar. Francosko rivijero je uničil vihar, ki je dvignil »morske hlače« in v kratkem času je bila obala na cele milje v daljavo nad tri metre pod vodo. Težko prizadeta in bila tudi bližnja okolica Cannes, katerega obalno promenado nam kaže naša slika. Železniške in avto-cesto so na dolge proge uničene.

2000 pravnikov letno

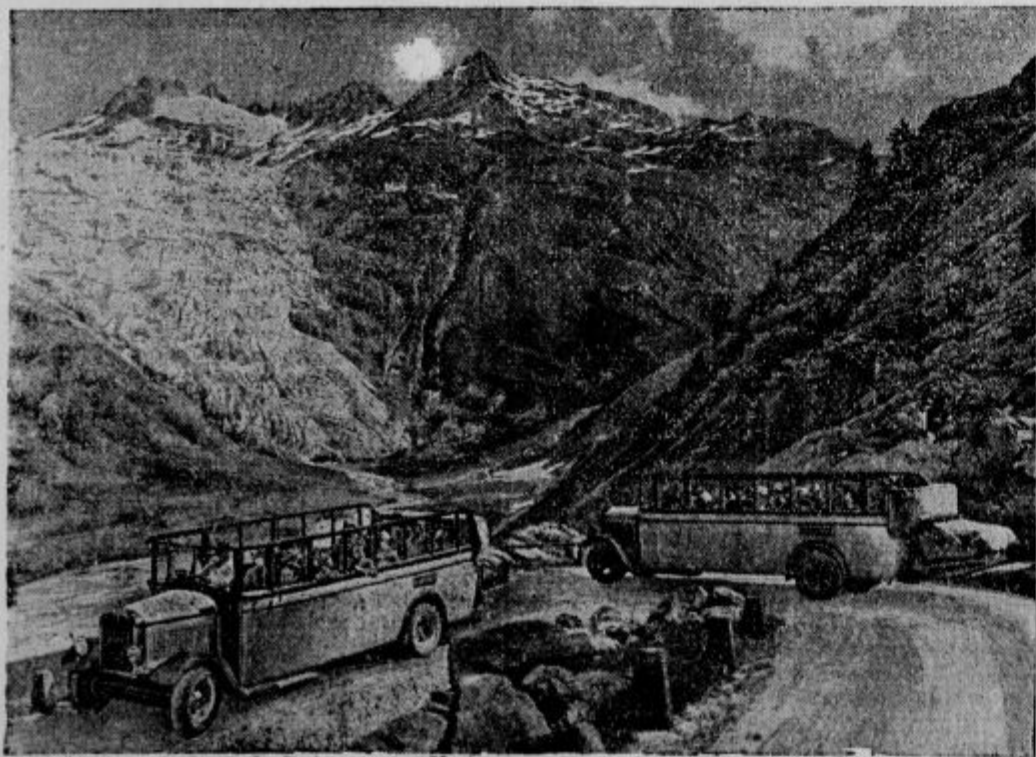
V Nemčiji je, kakor v drugih državah, ogromen naval univerzitetnih slušateljev na pravno fakulteto, posebno zadnja leta. Tako je bilo v Nemčiji leta 1914 na vseh nemških univerzah vpisanih skupno 9800 pravnikov, a leta 1931 skupno 22.600. Statistika v Nemčiji ugotavlja, da absolvira sleherno leto 4400 pravnikov, a potrebnih je le 2400 pravnikov letno, pa nima na ta način 2000 pravnikov nobenega izgleda za svojo bodočnost. Kako je s številom brezposelnih zdravnikov istotam in profesorjev na Češkoslovaškem, je prav tako žalostno vprašanje. Inteligenca je danes v isti vrsti z brezposelnim proletarijatom...

Film — pionir tehnike. Oceanski hotel na umetnem otoku. V ospredju letalo, ki je pristalo. Po obsežnih tehničnih pripravah za film »F. P. 1 ne odgovarja« se je začelo filmanje. Film nam podaja pogled v bodočnost prometne tehnike, ki kakor kaže tempo današnjega časa, ni več daleč. Najbolj zanimiv je otok sredi oceana, ki bo služil za pristajališče letalom, letičim preko oceana. Po snemanju bodo ta otok preiskusili tudi praktično.

Radi neurja - premirje

Boj med Bolivijo in Paragvajem za Gran Chaco je radi deževja, ki se bo vsak čas začelo in ne bo končalo pred marcem, utihnil. Močvirni kraj, ki se celo ob največji suši ne osuši, se v času deževij na široko in dolgo napolni z rekami in jeziki. Reke se tako dvignejo in izstopajo, da si čestokrat ne najdejo več poti nazaj v staro strugo. V tako vodovje pač ne kaže gnati živih ljudi, ko vendar ne bo nobenega uspeha na nikaki strani: le brezplodna smrt mladih ljudi, ki so komaj začeli živeti.

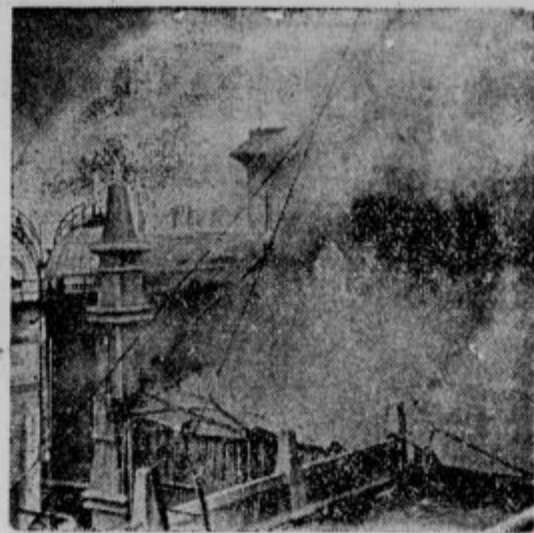
Stoletnica švicarske alpeke pošte. Svetovno znana švicarska alpeka pošta, ki vozi poleti in pozimi po najlepših švicarskih prelazih, obhaja letos stoletnico svojega obstoja. Prej so vozile tod majave poštne kočije, zdaj pa seveda drdijo moderni omnibusi. V teku teh 100 let si je ta pošta pridobila svetovni slova.

Zakaj papeži menjavajo ime?

V prvih stoletjih krščanstva so nosili kristjani ona imena, katera so imeli do krsta in tako so v tej dobi bila imena izredno pomešana: eni so nosili židovska, drugi poganska, a nekateri celo »brezbožna« (atheia), ker so bila vzeta ali izvedena od samih poganskih bogov, kakor na pr. Apolo, Area, Herkul, Heraklij, Jovij, Marcijal.

Tudi imena svetnikov in svetnic so bila poganska, kakor Nimfa, Satir, Nerli, Heliodor, Serapion, Izidor in druga. Kar je bilo pri navadnih vernikih, to je veljalo tudi za duhovnike, ki so postajali papeži. In takrat so kdajkaj prišli do tega, da ni prikladno pogansko ime za glavarja cerkve. Tako so nastopili prvi slučaj, da papež ob izvolitvi zamenja svoje dotedanje ime pa sprejme novo — čisto krščansko. Še sta brez pomisleka nosila svoje ime papeži Dionizij in Dioskur, ki je prišel na stolico duhovnik rimske cerkve, Merkurij, so vsi kristjani uvideli, da bi bilo le preveč čudno, da bi nosil papež ime boga Merkurja, ki je zaščitnik tatov. In zato so mu nadeli ime Janeza II. — Drug podoben slučaj se je zgodil pri izvolitvi duhovnika rimske cerkve Oktavijana, ki si je nato vzdel ime Janez XII. (532—535), a ga vendar zgodovina imenuje tudi »papeža Oktavijana«.

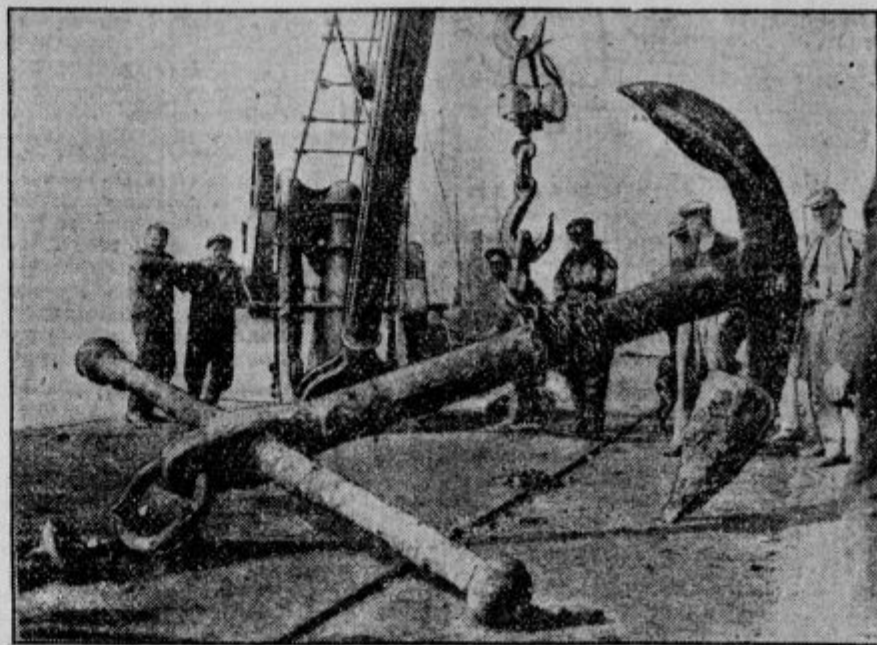
Pozneje si je Peter, pavijski škof, izbral ime Janeza XVI., ker so menda smatrali za nepravilno, da bi si kateri naslednik apostola Petra privzel njegovo ime. Od tedaj so papeži redno spreminjali svoja krstna imena in delajo to še dandanašnje dni. V kesnejšem srednjem veku niso prav za prav vedeli za izvor tega običaja, pa so navajali kot vzrok dejstvo, da je Jezus Simona nazval Kefas (Peter), kar pa, kot vidimo, ni res.

Ogromni požar v Brüsslu. Orjaški požar je uničil glavno brüsselsko elektrarno. Vse mesto je bilo potopljeno v temo in vsi obrati, ki so bili navezani na to elektriko, so morali utihniti. Da bi zadušili požar, so vsi mestni ognjegašci privreli na lice mesta. Seveda jim je težko uspelo. Škode je nad 100 milijonov frankov.

Najbogatejši otrok

Najbogatejše dete na svetu je petletna deklica Gloria Vanderbilt, ki ima nad štiri milijarde dolarjev (preko dvesto milijard Din). Ko bo odrasla za možitev, se ji bo to ogromno bogastvo že podvojilo. Na svetu je mnogo več otrok, ki nimajo ničesar: niti sonca niti kruha. Pa za te seveda nihče ne ve...

Dvesto let staro sidro — ribiški plen. Zanimivo »ribec« je ujela posadka belgijskega vlačila »Jandrei Jeanne« ob angleški obali. V mrežo se je ujelo sidro, katerega starost cenijo na 200 let. Kljub svoji teži dveh ton so ga srečno spravili na varno.

Gramofonska igla

Če sedi ob gramofonu s kako lepo ploščo, si kajpada ne misliš, da prepotuje ta igla na plošči s 30 cm premera preko 250 metrov poti, preden izpoje pesem. Komaj bi verjel, če pogledaš to malo ploščo, da je le na eni strani vrezana pot ene četrtine kilometra, to se pravi, dolžina, kakršna ima jo le največji prekoceanski patniki.

Izdajalski aparat za alarmiranje ognjegašcev. Ker so se zadnje čase dogajale zlorabe pri alarmiranju gasilcev, so v New Yorku izumili aparat, ki pridržuje pomočjo nekake zapesne klicarja toliko časa na mestu, dokler ne prihitijo ognjegašci.

Tisoč jezikov

Po najnovejših raziskovanjih govore ljudje na zemlji tisoč jezikov. Kajpada se tu ne šteje narečje. Četrtnina ljudi govori kitajsko, okrog 435 milijonov. Toda ker kitajski jezik ni trgovski, ni proglašen za svetovni jezik. Indski jezik govori okrog 250 milijonov ljudi, pa tudi tega ne priznavajo za svetovnega. To prednost uživa angleški jezik, katerega govori le okrog 70 milijonov ljudi. Angleški jezik je jezik trgovine in prometa. Na četrtem mestu je nemški jezik z 90 milijoni. Toda razen teh ga razume še okrog 105 milijonov ljudi. Ruski kot materni jezik govori okrog 70 milijonov, a razen teh razumejo rusko še 103 milijoni. Špansko govori okrog 80 milijonov, francosko 45, italijansko 42 milijonov. Mnogo jih je, ki se uče enega od teh dveh jezikov, pa se zato lahko reče, da govori francosko 80 milijonov ljudi, a italijansko 50 milijonov. Francoski jezik je jezik diplomatov, Japonski jezik govori okrog 82 milijonov, ukrajinaki 35, nizozemski okrog 12, toliko tudi turški. V vsej Evropi je okrog 110 raznih jezikov. Od teh jih je 68 z več kot 100.000 prebivalci, a 37 z več kot en milijon ljudi.

Lesene hiše v Ameriki

Če slišiš ime Amerika, že misliš na nebotičnike v New Yorku. In misliš, da večina Američanov stanuje visoko pod nebom. Pa je baš nasprotno res. V Ameriki je relativno jako malo nebotičnikov, marveč ima Amerika mnogo, mnogo več lesenih hiš kot iz opeke ali kamena zidanih. Tako jih je v Združenih državah ameriških od 120 milijonov prebivalcev 80 milijonov, ki živijo v lesenih hišah. — Pa se kak »Amerikanec« norčuje iz svoje vasi, ko se vrne z onkraj luže, češ, da je ciganka...

Smešnice

Dijak: »Gospodična, ali veste, kdo je to zoprno človeče na odrdu?«
Gospodična: »To je predsednik izpraševalne komisije, profesor Müller. A veste morebiti, kdo sem jaz?«
Dijak: »Ne.«
Gospodična: »Njegova hči.«
Dijak: »A morda Vi veste, kdo sem jaz?«
Gospodična: »Ne.«
Dijak: »Hvala Bogu!«

Učitelj: »Povej no, Tonček, od katere vrste živali je kožuh, ki ga nosi tvoja mati?«
Tonček: »Od strica Janeza!«

Mali Francki so izdrl dva zoba. Stric pa je imel na istem mestu dva zlata zoba. Ko se je Francka vrnila domov, ga je vprašala: »Striček, ali bo sta zdaj tudi meni zrasla dva zlata zoba?«

Za prvenstvo v pinjenju. Tipičen primer za praktično reklamo Američank: v boju za prvenstvo v pinjenju. Mlade deklice vseh gospodinskih šol Združenih držav so se udeležile posebne tekme za prvenstvo. Katera bo najhitreje izpinjala presno maslo pa ga na okusen način pripravila, bo zmagovalka. Mlada deklica čisto na desni, mlada Nizozemka, ki živi komaj dve leti v Ameriki, je dobila prvenstvo. Na ta način hočejo ameriški gospodarstveniki dvigniti interes za tovrsten produkt, saj gre ameriškim farmerjem zadnje čase — kot je znano — prav slabo.

6 milijard znašajo kmetijski dolgovi

Minister za poljedelstvo Juraj Demetrotič je dal sedaj časopisju na razpolago rezultate ankete o razdolžitvi našega kmetijstva, ki jo je napravila Privilegirana agrarna banka. Zbiranje podatkov je bilo zelo težko, ker je pogosto nalezelo na nezaplivilost kmetovalcev. Poročilo obsega 87,1% vseh občin in na podlagi teh nepopolnih podatkov bi se dalo sklepati o višini kmetijskih dolgov pri nas. Hipotekarni dolgovi Priv. agrarne banke znašajo po bilanci 490 milijonov dinarjev, prijavljenih pa je sedaj samo 461,4 milijona dinarjev. Po poročilih Združenja bank so znašali dolgovi pri bankah dne 1. marca 1982 1928,8 milj. Din, med tem ko je anketa prijavila v 4107 občinah 1854,7 milj. Din. V ta znesek niso všteli dolgov kmetijske posesti komunalnim hranilnicam v Sloveniji. Dolgovi kmetijske posesti regulativnim in komunalnim hranilnicam znašajo 137,6 milj. Din, prijavljenih pa jih je celo nekaj več — 142,9 milj. Din.

Glede dolgov kmetijskih posestev zasebnikom pa je minister mnenja, da je prijavljena vsota dolgov višja od stvarne. Pregled kmetijskih dolgov bi bil v naši državi takle:

	milj. Din	ali %
zasebni upniki	2688,8	47,27
banke	1997,6	32,00
zadružništvo	746,3	12,29
PAB	461,4	7,60
Drž. hip. banka	178,5	2,94
skupaj	6072,6	100

Skupna vsota kmetijskih dolgov v državi bi torej znašala 6 milijard in 726 milj. Din. V Dravski banovini je razmerje med vrstami kmetijskih dolgov naslednje: Drž. hip. banki so slovenski kmetje dolžni 0,6% vseh svojih dolgov. Priv. agr. banki nič in smo edina banovina v državi, ki tej ustanovi ne dolguje ničesar, bankam 16,6%, zadrugam 33,5% in zasebnikom 48,3%.

Vloga Drž. hip. banke v kreditiranju poljedelstva je skoraj brez pomena in njen najnižji delež je v Sloveniji, kjer znaša kakor rečeno 0,6%, najvišji pa v zetski banovini, kjer znaša 7,9%. Tudi vloga PAB je v Sloveniji najnižja, pač pa se dvigne v donavski banovini na 14, v drinski pa celo na 17. Denarni zavodi nimajo v kreditiranju v poljedelstvu v Sloveniji posebne vloge, kar je zasluha našega zadružništva, prav tako tudi ne v zetski in primorski banovini, kjer so zasebni upniki premočni. Nad polovico vseh kmetijskih dolgov pa imajo denarni zavodi v donavski in vardarski banovini. Zlasti v zadnji banovini so razvite tako zvezne »palanačke banke« (vaške banke). Ti mali zavodi imajo v vardarski banovini 32,8% vseh dolgov. Zadružništvo ima največjo vlogo seveda v Sloveniji, kjer ima 33,5 procentov vseh kmetijskih dolgov. G. minister je poudaril, da povrh tega naše zadružništvo ni namenjeno v prvi vrsti kmetijskemu kreditu, temveč drugim gospodarskim strokam. Po podatkih Glavne zadružne zveze so kreditne zadruge v Sloveniji dale do konca 1982 skupno 1427,8 milj. Din posojil, poljedelstvu torej točno eno tretjino. Najslabše je zadružništvo v zetski in primorski banovini.

Največje presenečenje je v tej anketi pa je, da je najmočnejši upnik kmeti v naši državi zasebni kapital. V zetski banovini, kjer je slabo razvito denarništvo in zadružništvo, ima dve tretjini vseh kmetijskih dolgov, v primorski banovini pa skoraj tri četrtine. V Primorju so banke namreč le malo zainteresirane pri kreditiranju malih posestev. Približno enako je v savski banovini, kjer znašajo zasebni krediti 57,1 dolgov. S tega stališča so male vaške banke v stari Srbiji celo ugodnejše za poljedelstvo kakor pa zasebni kapital. Zaradi tega so zasebni upniki potonjeni v moravski banovini na 23,8 in na 21,8% v donavski banovini. Vloga zasebnih upnikov v dravski in primorski banovini je zato tako velika, ker tukaj velja naslednje pravilo: po hipotekah tudi za druge naslednike.

V vsej državi pride na enega dolžnika povprečno 9740 Din dolga, na 1 ha zemljišča 1796 Din in na posamezno gospodarstvo 5,51. V dravski banovini so te številke višje od povprečnosti. Tu pride na posameznega dolžnika 17.913 Din dolga, na 1 ha 2228 Din in na posamezno gospodarstvo 8,04. Od skupnega zemljišča zadolženih gospodarstev odpade na obdelano zemljišča: v vardarski banovini 69%, v vrbarski 82,8%, v dravski 42,1%, v drinski 69,2%, v donavski 96,1%, v zetski 58,7%, moravski 63,4%, v primorski 65,2%, v savski 64,1% in povprečno v vsej državi 69,4%. Potemtakem je hektar obdelane zemlje obremenjen: v vardarski banovini 1498 Din, vrbarska 928 Din, dravska 5303 Din, drinska 1488 Din, donavska 2844 Din, zetska 2697 Din, moravska 1675 Din, primorska 6811 Din in savska 2871 Din, v vsej državi povprečno 2851 Din.

Dohodki kmetijstva pa so preračunani na 18.638,9 milj. Din za poljedelstvo in 12.940 milj. Din za živinorejo, kakor je bilo to preračunano za 1. 1926.

Povprečna obrestna mera pa skoraj nikjer ni manjša od 16%, v nekaterih krajih še celo več. Računati pa moramo, da dobi kmet v državi za

svoje pridelke v denarju le okoli 2 milijardi Din. Torej mu same obresti požro točno polovico njegovega čistega dohodka v denarju.

Jasno je, da ni mogoče pisati na plačilo glavnice, dokler je breme obrestne mere tako visoko. Drugič pa je tudi jasno, zakaj je kupna moč kmeti minimalna.

V glavnem je anketa prišla do naslednjih podatkov o zadolžitvi kmetijskega gospodarstva (prva številka pomeni število vseh občin, druga število občin, ki so izkazale statistike, tretja število dolžnikov in končno četrti višino dolgov):

vardarska	510	427	30.643	197,2
vrbska	179	159	78.865	292,8
dravska	1068	852	53.432	1044,8
drinska	447	442	88.169	601,0
donavska	805	749	83.030	1603,4
zetska	306	255	48.987	406,9
moravska	771	720	54.339	301,3
primorska	110	92	54.561	666,9
savska	520	431	128.884	958,3

Novi kliringi. Sedaj imamo kliringe z Avstrijo, Češkoslovaško, Švico in z Belgijo-Luksemburgom, plačilne dogovore z Nemčijo in Grčijo. Te dni odputujejo v Rim tudi delegati naše Narodne banke, da pride do sporazuma glede plačil v Italiji, ki nam je tudi odredila poseben način plačevanja. Nadalje poročajo polsužbene »Narodne novine« v Zagrebu, da je sklenjen kliringi sporazum tudi s Francijo, ki bi imel že te dni stopiti v veljavo. Poročali pa smo že tudi o nameri kliringa z Holandijo.

Konferenca o konverziji kmetijskih dolgov. Pretekli teden se je vršila pri kmetijskem ministru konferenca predstavnikov gospodarskih korporacij iz vse države. Izdelani so bili tudi že novi konkretni predlogi.

Borza

Dne 3. oktobra.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Curiha, New Yorka in Pariza. Dvignila sta se London in Trst, druge devize pa so ostale neizpremenjene.

Narodna banka je danes zvišala ažio od 12 na 15%. Ljubljana. Amsterdam 2309,29—2320,65, Berlin 1365,41—1376,21, Bruselj 797,46—801,40, London 198,30—199,90, Curih 1108,35—1113,55, New York 527,70—525,96, Pariz 225,24—226,36, Praga 170,01 do 170,87, Trst 294,46—296,86.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 63.554 Din.

Curih. Pariz 20,32625, London 17,93, New York 518,875, Bruselj 71,95, Milan 26,005, Amsterdam 208,35, Berlin 123,40, Stockholm 92, Oslo 90,40, København 93,10, Sofija 3,74, Praga 15,34, Varšava 58,10, Atene 3,17, Carigrad 2,47, Bukarešta 3,07, Helsingfors 7,75.

Vrednostni papirji

Danes je na naših borzih vojna škoda popustila, dočim v ostalih papirjih ni bilo znatnejših izprememb. Promet je znašal: v Zagrebu: vojna škoda 200 kom., 8% Bler 1000 dol in 7% Bler 2000 dol.

Ljubljana. Vojna škoda 175 bl., 8% Bler. pos. 46 bl., 7% Bler. pos. 42 bl., Ruše 125 den.

Zagreb. Priv. agrarna banka 218 den., vojna škoda 175—178 (175, 173), 10. 174—177, 11. 178 do 176, 12. 172—176, 6% begl. obv. 34 bl., 8% Bler. pos. 43—46 (46), 7% Bler. pos. 41—41,50 (41, 41,25), 7% pos. DHB 46 den.

Belgrad. Narodna banka 4000 bl., Priv. agrar. banka 223—224 (224, 221), 7% inv. pos. 50,50 den. (50,50), agrarji 24—25,50, vojna škoda 179 den. (178, 176), 6% begl. obv. 33,75—34 (34, 33,50), 7% Bler. pos. 42 bl., 7% pos. DHB 47—49.

Dunaj. Don. sav. jad. 71,05, Ruše 12, Mundus 60, Alpine 13, Trboveljska 21,75, Prager Eisen 200, Leykam 1,45, Rima Murany 29,75.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza: bč. 90—92,5, bč. okol. Sombor 91—93, ban. 85—87, srem. 90—93,5, bč. nova, sušena per Indija 64—66. Fiziol: bč. srem. novi beli, brez vreče 2% 105—110. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence: mirna. Promet: 35 vagonov. Chicago. Pšenica: marec 58,75, december 54. Koruza: marec 32,625, december 27,50.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Comp., Dunaj.) Prignanih je bilo 2544 goved, iz Jugoslavije 153. Na kontumacnem trgu je bilo 70 romunskih goved. Cene: voli najboljši 1,70 do 1,75, I. 1,50—1,65, II. 1,10—1,40, III. 0,80—1,0; krave I. 1,0—1,20, II. 0,80—0,90, biki 0,80—1,20, klavna živina 0,55—0,75. Tendence: cene so ostale neizpremenjene, samo za biko so se zvišale za 5 grošev.

Hmelj

Zalec. 3. oktobra. Pri izredno živahnem povpraševanju se je vršilo nakupovanje vzhle nedelji tudi večeraj ter prav tako danes ves dan. Cene so

se nazadnje uvrstile in dvignile ter se je plačevalo danes za srednje dobro blago povprečno 18 do 20 Din. Prvoravno izbrano blago pa je doseglo 21 do 22 Din za 1 kg. Zaloge pri producentih so že jako redke in bo letošnji pridelek iz prve roke v kratkem razprodan.

Zatec. 3. oktobra. Ig. Veliko povpraševanje po hmelju traja tudi v novem tednu. Na deželi kakor tudi v Zatecu samem je prišlo do večjih kupčij po cenah od 600—875 Kt. Samo v Zatecu je bilo prodanih 500 do 600 bal.

Nürnberg. 5. oktobra. Ig. Po železnici je bilo pripeljanih 70 bal, z vozovi pa 30. Prodanih je bilo 200 bal. Povpraševanje je bilo zelo živahno, blaga pa ni bilo dosti. Za hallertauski hmelj se je dosegla cena 130—175 mark, za gorski hmelj pa 100—135 mark. Tendence zelo čvrsta, cene višje.

Jajca

Mednarodna jajčna trgovina je v splošnem ostala mirna. Produkcija sicer povsod nazaduje, pač pa je konsum minimalen. V nekaterih državah se že uporabljajo konzerve, vsled česar je povpraševanje po svežem blagu oslabele. Italija, ki je naš največji odjemalec, je žal izdala nove devizne odredbe, ki bodo najbrže naš izvoz v Italijo jako motile. Nujno potrebno bi bilo, da bi naša Narodna banka dovolila tudi v kliringih promet z Švico isti ažijo kakor z drugimi državami. — Sv. Jurij ob juž. žel., 1. oktobra 1982.

Cerkveni vestnik

Kongregacija Marije Pomočnice za gospe pri sv. Jožefu v Ljubljani pričena svoje redne shode v torek, 4. oktobra, ob 5 popoldne. Prosimo polnoštevne udeležbe. — Vodstvo.

Za duhovnike sta še dva tečaja duhovnih vaj v Domu in sicer od 10.—14. in 17.—21. oktobra. Pri obeh je še prostora. — Vodstvo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 4. oktobra: 11.15 Solška ura: Uvodna beseda: prof. L. Andree. O Slomšku: g. dr. Kolarič (za II. in III. stop.). 12.15 Plošče, 12.45 Dnevne vesti, 13.00 Čas, plošče, borza, 17.30 Salonski kvintet: Polka (Aust.), 18.30 Dr. Ivan Grafenauer: Nemščina, 19.00 Dr. St. Gogala: Naše duhovne zajednice, 19.30 A. Peterlin: Nepremičnice in vasi, 20.00 Ivo Peruš: Kako postane gospodar, 20.30 Valčkova ura (Salonski kvintet), 21.15 Prenos iz kina Matic: Prodana nevesta, 22.30 Čas, poročila.

Sreda, 5. oktobra: 12.15 Plošče, 12.45 Dnevne vesti, 13. Čas, plošče, borza, 17.30 Otroški kotiček (gdč. Slavica Vencaj), 18. Salonski kvintet, 19. Jos. Vandro: O Milanu Pugliju, 19.30 Literarna ura: Jaroslav Durych (Fr. Vodnik), 20. Samospevi g. Drig. Zagorja: I. Francoske narodne, II. Skandinavske narodne, III. Angleške narodne, 20.45 Samospevi gdč. Dragice Sokove, 21.15 Jesenski motivi, izjava salonski kvintet, 22. Čas, poročila, 22.15 Prenos koncerta iz kavarne Zvezda.

Drugi programi

Sreda, 5. oktobra:

Zagreb: 20.30 Koncert tria Simaček, 22. Prenos zvočnega filma. — Milano: 20.30 »Amica«, opera. Vokalni in instrumentalni koncert. — Barcelona: 21.05 Radio orkester, 22. Koralni koncert, 23. Instrumentalni koncert. — Stuttgart: 21.30 Trio, 22.45 Langenberg. — Toulouse: 20.45 Simfonični koncert, 21.15 Harmonika, 21.30 Operni fragmenti, 22. Melodije, 22.30 Vojška godba, 22.45 Balalajke in ruske pesmi, 23. Violinski koncert, 23.15 Operna glasba, 0.05 Angleška glasba. — Berlin: 20.05 Simfonični koncert, 22. Poročila, nato plesni večer. — Belgrad: 20.30 Violinski koncert, 21.10 Igra, 22. Poročila, nato koncert radio orkestra. — Rim: 20.45 Baronica Carini, lirčna drama. — Beromünster: 20 »Traviata«, opera. — Langenberg: 20 Schubert-Joh. Straußov večer, 22.30 Plesna glasba. — Praga: 10. Moravska Ogrska, 11. Plošče, 12.20 Bratislava, 13.30 Plošče, 15.30 Klarinet, 16.10 Bario orkester, 17.10 Marionetno gledališče, 19. Brno, 21. Radio orkester, 22.20 Jazz. — Dunaj: 21. Koncert, 22.15 Plesna glasba. — Budapest: 21.30 Ogrska glasba, 22.45 Plesna glasba, Plošče. — Pariz (Eiffel-ov stolp): 19.30 Simfonični koncert.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Torek, 4. oktobra: zaprto. Sreda, 5. oktobra: MARIJ, Red A. Četrtek, 6. oktobra: ob 15: VEST, Dijaška predstava po znanih cenah. Izven.

OPERA

Začetek ob 20

Torek, 4. oktobra: zaprto. Sreda, 5. oktobra: FRA DIAVOLO, Red Sreda. Četrtek, 6. oktobra: HLAPEC JERNEJ, Red D.

Nedeljski sport

Pretekla nedelja je končno prinesla tako težko pričakovani sportni mir v Italijo. V Milanu so se sestali delegati naše nogometne zveze in italijanske ter podpisali protokol o ugotovitvi sportnih odnošajev obeh nogometnih zvez. Sedem let nismo imeli nobenih stikov z italijanskimi nogometnimi klubi. Navezani smo bili le na drage avstrijske in madjarske profesionalne klube. Medtem ko so v Trstu, na Reki, v Benetkah in tudi v drugih bližnjih mestih prav izvrstni prvorazredni nogometni klubi. Redna gostovanja italijanskih klubov bodo gotovo nadomestila to, kar nam ne nudijo več avstrijski klubi. V znak pomirjenja bodo priredili v Belgradu nogometno tekmo zastopstev Piemonta in vzhodne Jugoslavije. Jugoslavanski konzul je priredil delegatom obeh nogometnih zvez svečan banket. Sedaj je torej le dosežen sportni mir tudi z Italijani, s katerimi celih sedem let nismo imeli sportnih stikov. Ker smo že pri dogodkih za zeleno mizo, ne smemo prezreti zborovanja naših sodnikov, ki je bilo v Belgradu. Sodniki so se soglasno izrekli proti dosedanemu načinu delegiranja k tekmam, ki je v našem nogometu razmere še poslabšalo. Kajti pri delegiranju sodnikov so običajno važnejši čisto klubski interesi. Zakulisno barantanje je marsikatero tekmo pokvarilo. Zato zahtevajo sodniki, da se jim vrne avtonomija, katero bodo najbrže tudi dobili. JNZ je menda uvidela, da tako ne gre naprej. Tretji dogodek za zeleno mizo je zavil v precej tajinstveno kopreno. V Zagrebu so zborovali delegati belgrajske in zagrebške nogometne podzveze. Izdali so komuniké, da so dosegli sporazum v vseh vprašanih, ki se tičejo razvoja našega nogometa. Zakaj ravno zagrebški in belgrajski delegati razpravljajo in izdajajo komunikéje, ne vemo. Precej čudna zadeva tik pred občinim zborom JNZ.

Na zelenem polju je bilo precej dogodkov. V Ljubljani sta Primorje in Svoboda delila točke. Bilo je precej vroče, toda g. Pevalšek je znal zatreti ostro igro in tekma je končala v redu. Rezultat 1:1 je lep uspeh za Svobodo, ki bo gotovo trd oreh za vse klube v ligi. V Čakovcu je zmagala Ilirija nad tamošnjim sportnim klubom. Zmaga ni bila lahka, kajti iz Čakovca so odšli poraženi tudi vodilni zagrebški klubi. Nedavno celo Gradjanski. Ilirija je zmagala s 3:2 (1:1). Čakovec je bil skoro enakovreden nasprotnik in le izvrstna obramba je preprečila zmago domačim. Prvenstvo je torej dosedanji prvak pričel dobro. Toda napredek so pokazali tudi nekateri mlajši klubi. Predvsem seveda mladi Korotan. Zmaga nad Jadranom je sedaj priključil še uspeh proti Grafiki. Grafika, ki je eden najboljših prvorazrednih klubov, je morala pustiti Korotanu eno točko, igra je končala z 1:1. Občinstva je k igri prišlo zopet veliko, skoraj več kot k glavni ligi tekmi. Le tako je mogoč napredek tudi mlajših klubov, če se bo občinstvo zanimalo za njih prireditve. Močni manjši klubi so pa garancija tudi za napredek našega nogometa v obče. Zanimivo tekmo, ki meče prav čudno luč na LNP, so igrali v Celju. Slo je, kdo pride v podvezino ligo. Po vseh pravilih je Celje že določeno, da pride v ligo. Toda LNP se ni oziral in je razveljavil prvo tekmo, v kateri je zmagalo Celje s 5:0 in odredil ponovno igro. V drugi je zmagalo Celje samo s 3:2 in bi prišel potemtakem Slovan v ligo. Seveda bo imela zadnja beseda že Zveza. Gotovo si ni nihče predstavljal situacije, da bodo kar štirje klubi iz Ljubljane igrali v domači ligi.

V Zagrebu je v medmestni tekmi Zagreb gladko zmagal nad Belgradom s 3:1. Z igro ni zadovoljilo nobeno moštvo. Po formi, kakršno so pokazali zastopniki obeh najmočnejših sportnih centrov iz dežave sklepamo, da nas čaka v Pragi presenečenje v obliki poraza. Jugoslavija je v Belgradu zmagala nad Budajem iz Budimpešte z 2:1. Na igrišču Primorja je pa med prvenstveno tekmo postavil mladi Krevs na 5000 m dolgi progi nov državni rekord. Njegovi konkurenti so dobili 400 m handicapa, zato je bil tudi rezultat Krevsa izvrstni, ker je moral skozi vso progo loviti konkurenta. Na cilj je prišel v času 16.14,4 petine sek. (stari rekord 16.19,6).

Naznanila

Obvezni mesečni sestanki »Svete vojske« v Rokodelskem domu se začne nočjo točno ob 20.15. Na sporedu je predavanje msgr. Steske: »Iz stare Ljubljane«. Člani in prijatelji pridite. — Točno ob 19 je nočjo seja odbora. — Tajnik.

TK Skala obvešča vse člane in članice, da bo v sredo 5. t. m. ob 20 v klubskem lokalu v palači Grafike 11/levo, prvo interno predavanje. — Odbor.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

33

»Gospod, jaz nisem nikakršen gobezdač in da me je kak mladeček tako nazval, se mu ne bi dobro godilo. Če vam ta denar gre po pravici, ga boste prejeli, čeprav ne delam rad dolgov. Malo prej ste mi rekli, da mi mora sodnika povrniti vse upravičene stroške. Če je potemtakem ta pristojbina pravilna, izvolite iti z menoj k lordu nadsodniku Jeffreysu, kjer boste prejeli zahtevani dve gvineji, ali pa tudi vseh pet, za svet, ki ste mi ga dali.« S temi besedami sem ga prijel za roko, da bi ga bil povedel ven, kajti čuti so bile še vedno odprte.

»Pustite me, dečko, za božjo voljo. Cenjeni gospod, pustite me. Zena mi je bolna doma, hčerka mi leži na smrtni postelji — za božjo voljo, pustite me.«

»Ne, ne, gospod,« sem se odrezal in ga krepko držal, »ne morem te izpustiti neplačanega. Pravica je pravica, kar si zaslužiš, moraš dobiti.«

»Uničili me boste, mladi gospod, ako me vlečete pred onega hudiča. Pri tej priči me izbršite iz liste državnih pravnih in obsojen bom na stradanje z vso svojo družino. Mladi prijatelj, tukaj imate dve gvineji. Izšli ste izžemaja. Nikoli več se ne bom upal izkoristiti takih zelencev.«

Slišni mi je v roko dve gvineji in mi šepetal še bolj praseče: »Pustite me, za božjo voljo, še trenutek, pa je lahko prepozno.«

»Učeni gospod,« sem odvrnil, »prej si govoril tudi o neki pristojbini za pisarja.«

»Gotovo, dečko, gotovo. Spomini se malo, kar pravi pravo: posesti pomeni deset desetini pravice. Devet desetini pravice imaš sedaj nad menoj. Pri-

sočnost duha je pa deseta desetina in to imaš tudi.«

To mi je nemalo laskalo in ker sem poleg tega čutil v roki dve gvineji in pol krone, sem izpustil svētlnika, ki je bliskoma izginil s svojo lasuljo in z modro torbo. Jaz sem pa držal v roki dve gvineji in pol krone in nisem vedel, kaj naj bi počel z denarjem, kajti obdržati ga seveda nisem nameraval. Tedaj je pristopil k meni sodni sluga in me vprašal, kako se pišem. Ko sem mu razložil, da sem pozvan pred kraljevsko sodišče, mi je pokazal k nekemu poduradniku. Ta me je odpravil k višjemu uradniku in naprej k sod. predstojniku.

Temu sem pojasnil svojo zadevo, na kar se je namrgodil, kakor da sem mu storil kako krivico. »John Ridd,« je izpregovoril z resnim pogledom, »ali ste dobro premislili in želite v resnici pred lorda nadsodnika?«

»Kajpada, gospod; že več ko dva meseca čakam zaslusanja.«

»No, John, tedaj naj vam bo. Toda svetujem vam, da ne omenite niti z besedico svojega dolga čakanja, sicer nastanejo lahko kakšne sitnosti.«

»Kako to, gospod? Saj sem moral čakati proti svoji volji?« Uradnik se je pa namesto odgovora okrenil in me po majhnem hodniku povedel do zastrti vrat.

»Ako vas gospod lord hoče s kakšnim vprašanjem ujeti,« mi je zašepetal, »mu morate tako povedati goli resnico, kajti zvedel bo bo tako ali tako. Protislovni odgovorov ne trpi in tudi petoliznega obraza ne. Za njegova prisodnika se nič ne brigajte, pazite samo na besede srednjega in glejte, da vas ne bo moral dvakrat vprašati.«

Zahvalil sem se mu za dober svet, na kar je dvignil zastor, da sem vstopil.

Dvorceva ni bila posebno prostorna, toda za moje oči dokaj okusna in opažena z lesom. V ozadiju

so bili trije vzvišeni sedeži, prevlečeni z žametom, a nad njimi je bil razpet baldahin. Na sedežih so sedeli trije sodniki v dragocenih službenih oblačilih, bogato obrobjenih s krznom, in z dolgimi sivimi lasuljami, ki so jim padale vse do ramen. Pred vsakim od njih je stala miza s papirjem in peresi, toda pisali niso, temveč so se smejali in razgovarjali. Srednji, najmlajši med njimi je menda pripovedoval svojima sosedom neko veselo zgodbo, ki sta jo onadva z odobravanjem poslušala. Zaradi njihovih dolgih lasulj je bilo težko razpoznavati, kateri je najstarejši, toda vse je kazalo, da je srednji predsednik zbora. Bil je zajeten, čokat gospod rdečega obraza, močne brade in živih, ognjevitih oči, zaradi katerih so se ga plašljivi bali, a gospoda mrzela.

Po vsem videzu se je pravkar dovršila neka razprava. Kajti advokatje so naglo pobirali z mizice, ki je stala med menoj in sodniki, svoje spise in pisalne potrebščine. Še preden sem se utegnil dobro razgledati okoli sebe, me je predsednik opazil, zapičil svoje bistré oči vame in zakričal:

»Hej, gospod z dežele, kdo ste pa vi?«

»John Ridd iz Ourske župnije v Somersetski grofiji, vaša milost,« sem se odrezal glasno. »Že pred dvema mesecema me je pozval vaš poseben sel Jeremy Stickles semkaj v London, da bi bil tu na zahtevo vsak čas pripravljen pričati o neki zadevi, ki se tiče deželne glave miru Njegovega Velikanstva in blaginje kraljevih podanikov. Trikrat sem že videl našega gospoda kralja, toda nič mi ni omenil te zadeve. Od tedaj sem razen ned

Gospodje, ki polagajo važnost na svojo zunanost,

skrbijo predvsem na elegantno in dobro prilagojene ter fino izdelane obleke, površnike in trenchcoate ter vsa druga oblačila in si jih nabavljajo pri

LUKIČ, LJUBLJANA, STRITARJEVA

Izgotavljanje tudi po meri. — Cene presenetljivo nizke.

Naročajte
"SLOVENCA"
najcenejši
slovenski dnevnik

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Priloge reklamnega značaja se računa enokolonsko, 3 mm visoka pletiva vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vajenci

Mizarskega vajenca
pridnega in poštenega —
sprejem. Fr. Dermastija,
Bizovik 24, p. Hrušica. v

Službe iščejo

Primerno službo
išče gospod, 30 let star.
Za poštenost nudim večjo
garancijo. Naslov pove
uprava "Slovenca" pod
št. 14.314. (a)

Dobra šivilja
z večletno prakso gre
šivat na dom. Naslov v
upravi "Slovenca" pod
št. 14.312. (a)

Službo dobe

Sprejme se
fant
kateri ima veselje do vr-
tarskega dela. Maribor,
Belgrajska ulica 18. (b)

Pouk

Miklošičeva 7/II.
(vagalna vrata). Predava-
telji z višjo strokovno
izobrazbo vodijo tečaje
francoščine, angleščine,
nemščine in ruščine. —
Uspeh zagarantirani. Prijave:
10—12, 18—20. (u)

Korepetitorij
za vse srednješolske pred-
mete inštruirajo strokov-
ni profesorji. Uspeh za-
gotovljen, cene nizke;
revni in skupine na ta-
rifo popust. Informacije:
Dopisna trgovska šola —
Pražakova 8/II. (u)

Denar

Posojila
od 100.000 do 5.000.000 Din
iščemo za l. hipoteke —
eventuelno tudi v hranil-
nih knjižnicah. Cenjene po-
nudbe na: M. Jankole,
komanditna družba —
Ljubljana, Selenburgova
ul. 6/II. Telefon 30-52. d

Nekaj manjših vlog
Ljubljanske kreditne ban-
ke in Prve hrvatske šte-
dionice vnovčim v polni
vrednosti brez vsakega
odbitka. Dopise na upra-
vo "Slovenca" pod "Po-
štenje 1." 14.134. (d)

Vrednostne papirje
vseh vrst, tu- in inozem-
ske, obveznice, založnice,
srečke in hranilne knjižice
vseh denarnih zavodov
kupujemo in prodajamo.
M. Jankole, komanditna
družba, Ljubljana, Selen-
burgova ulica 6/II. Tele-
fon 30-52. (d)

Stanovanja

ODDAJO:

Sobo in kuhinjo

lepo, z elektriko in pri-
tiklinami takoj oddam.
Naslov v upravi "Sloven-
ca" pod št. 14.286. (c)

Dvosobno stanovanje
se takoj odda za 500 Din.
Izve se pri Ribelj, Ple-
teršnikova ulica št. 9. (c)

Dvosobno stanovanje
krasno in meblirano so-
ba se odda. Einšpilerjeva
št. 25, Bežigrad. (c)

Dve stanovanji

enosobni — takoj oddam.
Rožna dolina c. VIII/44. c

Novembra oddam

visokopritlično, veliko, ze-
lo lepo dvosobno stano-
vanje s pritliklinami, elek-
triko, vodovodom, pral-
nico, blizu tramvaja. Ud-
mat, za 480 Din, drugo
stanovanje decembra za
440 Din. Naslov v upravi
"Slovenca" št. 14.284. (c)

Trisobno stanovanje
v visokem pritličju, z vse-
mi modernimi pritliklinami,
ena soba z vhodom s
stopnišča, popolnoma lo-
čeno, se odda s 1. novem-
brom. Poizve se pri hiš-
nici Gledališka ulica 12. c

Prazna soba

s posebnim vhodom se
oddaja na Mirju blizu Obr-
te šole, mirni, solidni ose-
bi. Ponudbe reflektantov
sprejema uprava "Sloven-
ca" pod šifro "Mirje 250". (s)

Vnajem

ODDAJO:

Trije lokali

primerni za delavnico ali
skladišče — se v centru
mesta oddajo. Poizve se
v upravi "Slovenca" pod
št. 14.315. (n)

Glasba

Vsaka beseda 1 Din

Črn pianino

dobro ohranjen, naproday
za 5000 Din. Naslov v
upravi "Slovenca" pod
št. 14.290. (g)

Kupim

dobro ohranjen harmonij
ali pianino. Pirnat Janez,
Kostanjeva. (g)

Zivali

Vsaka beseda 1 Din

Kdo ve

kje bi se dobili lepi mladi
bernardinci? Odgovor na
upravo "Slovenca" pod
št. 14.294. (j)

Z malimi oglasu v Slovencu

Kdor išče služkinjo, kdor hoče kaj vzeti v
najem ali dati v najem, kupiti ali prodati,
posoditi, zamenjati ali sprejeti koga v službo,
najde vse, kar išče, z malimi oglasu v "Slovencu".

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

"Ford Cabriolet"

v prvovrstnem stanju —
2-4 sedežen — naprodaj.
Naslov v upravi "Sloven-
ca" št. 14.288. (f)

Razno

Loterija

za pomoč brezposelnim.
Zrebanje loterije za po-
moč brezposelnim z ve-
likim številom dragocenih
dobitkov se vrši nepre-
klicno 12. oktobra 1932.
Vse osebe, ki imajo sre-
cke še v razprodaji, naj
intenzivno delajo na tem,
da jih prodajo ter do 7.
oktobra t. l. pošljejo ad-
ministraciji Loterije, Beo-
grad, Kosmajka 53, denar
za prodane srečke, a ne-
prodane vrnejo. Jugoslo-
vensko društvo za ču-
vanje narodnog zdravlja. (r)

Ljubljana—Trst

3 ure vožnje z osebnim
luksuznim avtom. Odpo-
tuje vsak drug dan ob 9.
Cene nizke. Informacije in
naročila sprejema Lučič,
gostilna Kajtez, Ljubljana,
Florijanska ulica 4. Tele-
fon št. 26-25. (r)

Inserati

v "Slovencu"

imajo največji uspeh.

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Rabljenе steklenice

(balone) od 5—30 litrov
kupi Lipar, Cerklje, Go-
renjsko. (k)

Suhe gobe

kupuje po najboljših ce-
nah tvrdka Oskar Marič,
Ptuj. Telefon št. 38. (k)

Vsakovrstno

Zlato kupnje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica št. 3.

Zlato

(stare zlatnine) kupujemo.
M. Jankole, komanditna
družba, Ljubljana, Selen-
burgova 6/II. Telefon št.
30-52. (k)

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Če avto svoj stari prodajaš
ali motorja bi znebil se rad.
brž kupcev ti mnogo prižene
Slovenčev najmanjši insert

Fotomaterijal

dobite najboljši in najce-
nejši pri D. Rovšku, Ko-
lovčarska ulica 35, l. n.
Izvršuje po nizki ceni vsa
amaterska dela. (l)

115 Din

1 m³ žaganih bukovih drv,
prvovrstnih, franko hiša,
nudi Velepč, Sv. Jerneja
cesta 25. Telefon 27-08. (t)

Nogavice, rokavice,
robce, perilo, torbice,
kravate
nizke cene, samo pri
PETELINC-u
Ljubljana, ob vodi blizu
Prešernovega spomenika.

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v
vseh vrstah, za strojno
pletanje in ročna dela, po
najnižjih cenah pri tvrdki
Karl Prelog, Ljubljana —
Zidovska ul. in Stari trg.

Konfekcija — moda!
Najcenejši nakup. Anton
Presker, Sv. Petra cesta
št. 14. Ljubljana. (l)

SEMENSKO

PŠENICO

RŽ in

JEČMEN

dobite pri
FRAN POGAČNIK
Ljubljana, Dunajska c. 67
nasproti mitnici

Pisalni stroj

dobro ohranjen, prodam
za nizko ceno. Naslov v
upravi "Slovenca" pod
št. 14.291. (l)

Bukova drva

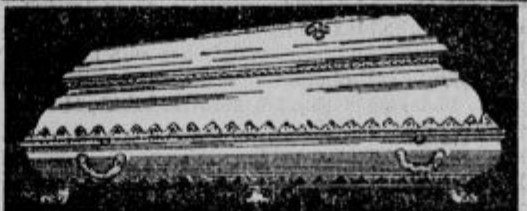
že razžagana in postavl-
jena pred dom kupite
najceneje naravnost od
producenta, če se obrnete
na Remec & Co, Ljublja-
na, Kersnikova ul. 7. (l)

Ribarska pravica

Cerklje 21 naprodaj. Na-
slov v upravi "Slovenca"
št. 14.289. (l)

Velour, modni
seriot, rips, plis
za damske plašče
Velika izbira, nizke cene
R. MIKLAV — Pri Sklopi
Ljubljana ulica — Medar-
ska ulica — Pred Skopje

Veseli
in zadovoljstvo
je samo, kadar prinesete svojem
lini kamgarn ali športni ševijot
za moško obleko, ali fino volne-
no za damski plašč ali kostum
iz trgovine
A. Žlender
Ljubljana, Mestni trg 22
Priznana najugodnejši
nakup dobrih kralit

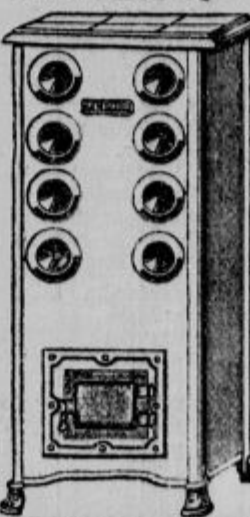
Največja zaloga kovinastih krst v Dravski banovini

Kovinaste krste za deco: 80 do 160 cm dolge
Din 550.— do 1.050.—, kovinaste krste za odrasle:
200 cm dolge, Din 1.400 do 2.200.—, iz zaloga v
Mariboru. Izbira v vseh velikostih. Najmanj 50%
prihranka potom nakupa pri izdelovalcu.

MAKS USSAR, MARIBOR
Gregorčičeva ulica 17

Fotomaterji!
Povečave Vaših negativov Vam
lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne
Ljubljana
Zahtevajte cenik!

Ravnotežje Vašega gospodinjstva

udobnost Vašega doma, zdravje Vaše ro-
dine je zavisno za čas dolgih jesenskih
in zimskih mesecev od kurjave Vašega sta-
novanja.

Mnogo več kakor 10.000 kupcev v sami
Jugoslaviji potrjuje, da je

Zephir-peč

»ideal« peč

Proizvod »Zephir« d. d., Subotica

Samoprodaja:

za Ljubljano: Venčeslav Breznik
za Colje: D. Rakusch
za Maribor: Pinter & Lenard

Obrt

Fotomaterska dela
izvrši v treh urah Foto
Jos. Pogačnik, Ljubljana,
Mestni trg 5/1. (t)

DRVA IN

PREMOG

pri **lv. Schumi**
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Mlinarji!

R. prosa, ajda in lečme
kupite najceneje pri
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 2a.
Veletrogovina žita in moka.

GREŠITE MNOGO
»ako ne čitate redno
SLOVENCA

Cenjenim gostom in posetnikom
hotela »Trst« in Kina-radia
v Kočevju

se zahvaljujeva za njihovo naklonjenost, da sva
se mogla vzdržati ves čas pogodbe z lastnikom.
Ivo in Štefanija Šulej.

Naša Sloga - Ljubljana
Dunajska cesta 17

Mašna
oblačila,
bandere, vse
potrebščine
za veleč. g.
duhovnike
Cerkvene
posode,
monštrance,
svečnike
itd.

Zaloga vseh
vrst svil za
mašne obleke
itd.

kipi, slike

Popravila
mašnih obla-
čil in cerkve-
nih posod.

Tehnična in trgovska visoka šola
v Parizu

Ecole supérieure technique et Com-
merciale de Paris (oblastveno dovoljena in regi-
strirana). Inženirski studij v vseh tehničnih strokah
in trgovski vedi. Diplomski izpit v nemščini in fran-
coščini. Pripravljalni oddelek za neabituirante. Do-
pisni oddelek v francoščini in nemščini. Programi
in poasnila se dobe zastopni pri Secrétariat Gen-
eral de l'ESTOP Serv. D 11, Rue Perronet, Paris 7e.

NITI POLETJE

ni bilo tako krasno, kot je jesen, zlasti v JELSI
na Hvaru. — V hotelu »Jadran« kompl. penzija
48 do 53 Din. (Lastnica Slovenka.)

Izrabite solnčne dneve in grozdno kuro!

Nc 568/32

Dražbeni oklic

Dne 22. oktobra 1932 dopoldne ob 10 bo na
licu mesta pri Sv. Primožu nad Muto prostovoljna
javna dražba nepremičnin, zemlji, knjiga Sv. Pri-
mož I., vl. št. 63 in 64, izklicna cena: za vl. št. 63
4758 Din in za vl. št. 64 31.356 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je
oglasiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem na-
roku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne
moglo več uveljavljati glede nepremičnine v ško-
do dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki
je nabit na uradni deski sodišča.
Okrajno sodišče v Marenbergu, dne 29. IX. 1932.

double, modni
kangaro, sportni
za line obleke in suknje
Velika izbira, ugodne cene
R. MIKLAV — Pri Sklopi
Ljubljana ulica — Medar-
ska ulica — Pred Skopje

Naznanjamo, da je v nedeljo 2. t. m. po dolgi, težki
bolezni izdihnil svojo blago dušo naš vzorni član in tovariš,
gospod

Borislav Knežević

stud. mont.

Na zadnji poti ga bomo spremlili danes ob 17 iz zavetišča
sv. Jožefa na Vidovdanski cesti.
Draga pokojnika ohranimo v svetlem spominu!
Ljubljana, dne 4. oktobra 1932.

Odbor sportnega kluba »Ilirija«.